

Laaja hyvinvointi- ja turvallisuussuunnitelma vuosille 2026-2029

Kemin kaupunki

HYVINVOINNIN JA TERVEYDEN EDISTÄMISEN RAPORTOINTI VALTUUSTOKAUDELLA 2025-29

Laaja
hyvinvointi-
ja
turvallisuus-
kertomus
2022-25

hyväksytty
valtuustossa
5.5.2025 § 43

Laaja hyvinvointi- ja turvallisuussuunnitelma 2026-29 hyväksytään valtuustossa

2026

kemiläisten
hyvinvoinnin
tilannekuva

Tilinpäätös
2025:

Hyvinvointi- ja
turvallisuus-
suunnitelman
toteutuminen

2027

kemiläisten
hyvinvoinnin
tilannekuva

Tilinpäätös
2026:

Hyvinvointi- ja
turvallisuus-
suunnitelman
toteutuminen

2028

kemiläisten
hyvinvoinnin
tilannekuva

Tilinpäätös
2027:

Hyvinvointi- ja
turvallisuus-
suunnitelman
toteutuminen

2029

Laaja
hyvinvointi- ja
turvallisuus-
kertomus

Tilinpäätös
2028

Laaja
hyvinvointi-
ja
turvallisuus-
kertomus
2026-29

hyväksytään
valtuustossa
2029

Valtuustokausi 2025 - 2029

Hyvinvointisuunnitelman sisältävät erillissuunnitelmat vuosille 2026-2029

Hyvinvointisuunnitelma sisältää kaikki ikäryhmät ja lisäksi lakisääteiset ikäryhmäkohtaiset suunnitelmat ja ehkäisevän päihdetyön suunnitelman.

Lasten ja
nuorten
hyvinvointi-
suunnitelma

Työikäisten
hyvinvointi-
suunnitelma

Ikäihmisten
hyvinvointi-
suunnitelma

Ehkäisevän
päihdetyön
suunnitelma

Meri-Lapin kotoutumisohjelma 2025 alkaen on laadittu marraskuussa 2024 seutukunnallisena.
([linkki olemassa olevaan asiakirjaan tästä](#))

Hyvinvointisuunnitelmat kokoavat eri väestöryhmät

Laaja hyvinvointi- ja turvallisuussuunnitelma vuosille 2026-2029

nuoret

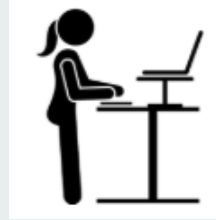
lapset ja lapsiperheet

nuoret aikuiset

työikäiset

ikäihmiset

Lasten ja nuorten
hyvinvointisuunnitelma

Työikäisten hyvinvointi-
suunnitelma

Ikäihmisten hyvinvointi-
suunnitelma

Ehkäisevän päihdetyön suunnitelma

Laajan hyvinvointi- ja turvallisuus-suunnitelman sisällysluettelo

<u>Kemin kaupunkistrategia 2030</u>	6
<u>HYTE-kerroin</u>	8
<u>TEA viisari</u>	10
<u>Kuntakortti, Kemi vertailussa Lapin kuntiin</u>	11
<u>Väestöennuste vuoteen 2045</u>	13
<u>Demografinen huoltosuhde</u>	14
<u>Kemin väestö lukuina</u>	15
<u>Väestön sairastavuusindeksi</u>	16
Suunnitelmat	
<u>Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma</u>	17
<u>Työikäisten hyvinvointisuunnitelma</u>	40
<u>Ikäihmisten hyvinvointisuunnitelma</u>	50
<u>Ehkäisevän päihdetyön suunnitelma</u>	72

Kemin kaupunkistrategia 2030

**Viisas
Kemi**

**Välittävä
Kemi**

**Vihreä
Kemi**

**Viettelevä
Kemi**

Kemin arvot: *Turvallisuus, Rohkeus ja Vastuullisuus*

Kemin strategiset päämäärät

VIISAS KEMI Kemi uudistuu rohkeasti – kehitämme työotetta ja toimintatapoja systemaattisesti. Rakennamme vahvaa ideakulttuuria, joka synnyttää innostusta ja uskoa uuteen. Haemme ratkaisuja ennakkoluulottomasti, kokeilemme rohkeasti uutta ja toimimme yhteistyössä yli sektorirajojen. Otamme kaupunkilaiset aktiivisesti mukaan kehittämiseen ja palveluiden suunnitteluun. Kemi on oppiva kaupunki – kasvatamme oppimisen iloa ja nostamme koulutustasoa määrätietoisesti.

VÄLITTÄVÄ KEMI Kemissä ihminen on kaiken keskiössä. Rakennamme asiakaslähtöisiä palveluita. Välittäminen tarkoittaa avoimuutta, arvostusta ja reiluutta – kemiläiset kunnioittavat toisiaan ja vierailijoita. Kemi on yhteisö, jossa ketään ei jätetä ja jokaisesta huolehditaan. Tuemme kuntalaisten ja henkilöstön hyvinvointia. Välittävä Kemi tarkoittaa vastuunkantoa, lupausten lunastamista ja asioihin tarttumista.

VIHREÄ KEMI Vihreä Kemi perustuu taloudelliseen, ekologiseen ja sosiaaliseen vastuullisuuteen ja kestävyYTEEN. Juurrutamme kestävän ajattelun osaksi henkilöstön, päättäjien, asukkaiden, yrittäjien, yhdistysten ja matkailijoiden arkea. Ilmastoviisaalla ja vastuullisella toiminnalla torjumme ilmastonmuutosta sekä luontokatoa ja vaikutamme myönteisesti tulevaisuuteen. Vihreä Kemi on edelläkävijä vihreässä siirtymässä ja houkutteleva toimintaympäristö vihreän siirtymän toimijoille.

VIETTELEVÄ KEMI Kemi houkuttelee uusia asukkaita, yrityksiä ja matkailijoita. Se on kaupunki, jossa on hyvä elää, tehdä työtä ja vieraila. Rakennamme viihtyisää elinympäristöä, tarjoamme toimivia palveluja ja vahvistamme elinkeinoelämän elinvoimaistumista. Pidämme kiinni nykyisistä asukkaistamme ja tarjoamme elämyksiä sekä kasvun ja kehittymisen mahdollisuuksia. Teemme aktiivisesti yhteistyötä eri toimijoiden kanssa ja rakennamme Kemin positiivista julkisuuskuvaa.

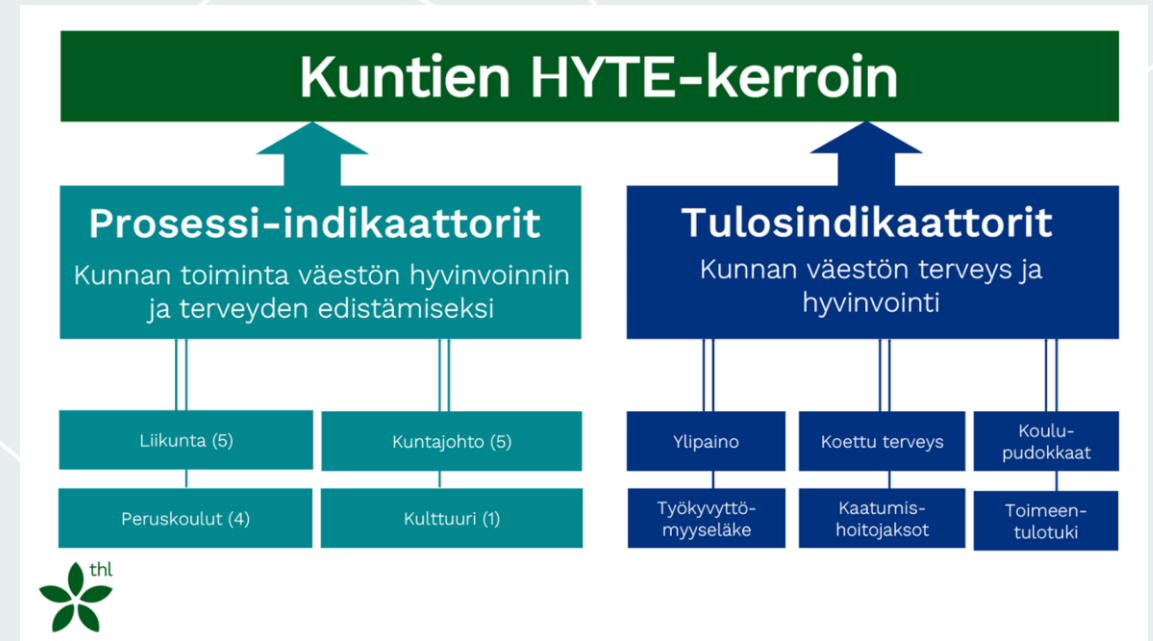
HYTE-kerroin

Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen valtionosuuden lisäosa eli **HYTE-kerroin on kannustinraha**, joka tarkoittaa sitä, että kuntien rahoituksen valtionosuuden suuruus määräytyy osaksi niiden tekemän hyvinvoinnin ja terveyden edistämistyön mukaan.

Prosessi-indikaattorit (15 kpl) kuvaavat kunnan voimavaroja ja toimenpiteitä hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseksi.

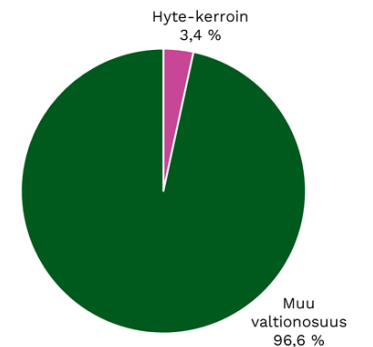
Tulosindikaattorit (6 kpl) mittaavat muutosta väestön hyvinvoinnissa ja terveydessä

HYTE-kertoimella varmistetaan kuntien aktiivinen toiminta asukkaiden hyvinvoinnin edistämiseksi sote-uudistuksen jälkeen. Kemin HYTE-kerroin oli 2024 vuoden osalta 63 pistettä ja sen kautta Kemi sai kannustinrahaa 19 euroa per kuntalainen eli 380.000 euroa.

HYTE-kannustin osa voi olla 10,20-23,10 euron väliltä per asukas.

111 miljoonaa EUR v. 2025

Tulosindikaattorien keskiarvo			Prosessi-indikaattorien keskiarvo		
	Vrt. kunnat	2024		Vrt. kunnat	2024
1	Uusikaupunki	54	1	Varkaus	92
2	Varkaus	50	2	Uusikaupunki	88
3	Kemi	47	3	Kokkola	83
4	Kokkola	43	4	Imatra	80
5	Savonlinna	43	5	Kemi	80
6	Rovaniemi	42	6	Iisalmi	77
7	Iisalmi	41	7	Rovaniemi	75
8	Tornio	41	8	Savonlinna	75
9	Äänekoski	41	9	Tornio	72
10	Imatra	39	10	Äänekoski	72
	Vrt. kunnat ka.	44		Vrt. kunnat ka.	79

HYTE-kerroin			HYTE-euroa/asukas		
	Vrt. kunnat	2024		Vrt. kunnat	2024
1	Uusikaupunki	71	1	Uusikaupunki	22,1 €
2	Varkaus	71	2	Varkaus	22,0 €
3	Kemi	63	3	Kemi	19,6 €
4	Kokkola	63	4	Kokkola	19,5 €
5	Imatra	60	5	Imatra	18,5 €
6	Iisalmi	59	6	Iisalmi	18,4 €
7	Rovaniemi	59	7	Rovaniemi	18,2 €
8	Savonlinna	59	8	Savonlinna	18,2 €
9	Tornio	57	9	Tornio	17,6 €
10	Äänekoski	56	10	Äänekoski	17,5 €
	Vrt. kunnat ka.	62		Vrt. kunnat ka.	19,2 €

Kemin HYTE-eurojen kokonaismäärä		380 000 €
Kokonaismäärä vrt. kuntien parhaalla HYTE-kertoimella		423 544 €
Erutus		43 544 €

Hyte-kerroin=tulosindikaattorien ja prosessi-indikaattorien keskiarvo

Kunnan saama €/asukas lasketaan kertomalla kunnan HYTE-kerroin ja hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen perushinta.
Kemin vertailukuntina Iisalmi, Imatra, Kokkola, Rovaniemi, Savonlinna, Tornio, Uusikaupunki, Varkaus ja Äänekoski

Tulosindikaattorit	Prosessi-indikaattorit	Pisteet
Kokee terveydentilansa keskinkertaiseksi tai huonoksi, osuus 8. ja 9. luokan oppilaista (2023)	Koulujen terveellisyys ja turvallisuuden sekä hyvinvoinnin edistämisen tarkastus	100
25,5 % +0,1 yks. Skaalattu HYTE-indikaattori Kemin sijoitus 3/10 60 /100 pistettä	Asiakasfoorumeja hyödynnetään palveluiden suunnittelussa	100
Ylipaino, osuus 8. ja 9. luokan oppilaista (2023)	Määritetty mittarit, joilla seurataan väestön hyte-tavoitteiden toteutumista	100
20,3 % -3,8 yks. Skaalattu HYTE-indikaattori Kemin sijoitus 7/10 52 /100 pistettä	Hyvinvointitavoitteiden toteutuminen	100
Koulutuksen ulkopuolelle jääneet 17—24-v., osuus vastaavanikäisistä (2023)	Kunnassa toimii hyte-työtä koordinoiva asiantuntija	100
11,6 % +1,5 yks. Skaalattu HYTE-indikaattori Kemin sijoitus 9/10 41 /100 pistettä	Valtuustolle raportoidaan vuosittain väestön elintavoista	100
Toimeentulotukea pitkäaikaisesti saaneet 25—64-v., osuus vastaavanikäisistä (2023)	Koulussa on pitkät liikuntavälitunnit	100
2,8 % -0,4 yks. Skaalattu HYTE-indikaattori Kemin sijoitus 10/10 40 /100 pistettä	Lapsille ja nuorille järjestetään liikumisryhmiä	100
Työkyvyttömyyseläkettä saavat 25—64-v., osuus vastaavanikäisistä (2023)	Liikuntaseurojen ulkopuolella	100
12,2 % -0,2 yks. Skaalattu HYTE-indikaattori Kemin sijoitus 10/10 44 /100 pistettä	Kunnassa toimii liikunnan edistämistä käsittelevä työryhmä	100
Kaatumisiin ja putoamisiin liittyvät hoitojaksot 65 vuotta täyttäneillä verrattuna 10 000 vastaavan ikäiseen (2023)	Kunta kutsuu säännöllisesti koolle liikuntaseurojen ja yhdistysten	100
485 -21 Skaalattu HYTE-indikaattori Kemin sijoitus 9/10 42 /100 pistettä	Liikunnan edistämisestä vastaavat viranhaltijat osallistuvat vaikutusten ennakoarviointiin	100
	Oppilaiden poissaolojen kokonaismäärää seurataan koko koulussa	100
	Lasten ja nuorten liikunta-aktiivisuutta raportoidaan vuosittain	0
	Koulussa noudatetaan suositusta kouluruoan järjestämisessä	0
	Kunta madaltaa kulttuuriin osallistumisen kynnystä	0

Kemin HYTE-kerroin (63), on vertailuryhmän kolmanneksi korkein.

Tulosindikaattorien keskiarvo on myös vertailuryhmän kolmanneksi korkein.

Prosessi-indikaattorien keskiarvo ylittää lievästi vertailuryhmän keskiarvon.

Yhteensä Kemi sai HYTE-euroja 380 000 euroa.

Vertailuryhmän parhaalla HYTE-kertoimella (Uusikaupunki, 71), Kemi olisi saanut lisää rahaa noin 43 500 euroa

Jos alkuperäinen tulosindikaattori on indikaattorikohtaisella tavoitetasolla, saa kunta automaattisesti skaalatusta indikaattorista maksimipisteet 100. Muussa tapauksessa pisteytys määrittyy kahden viime mittausvuoden välisen eron suuruuden perusteella, joka suhteutetaan muissa kunnissa tapahtuneeseen muutokseen. Mitä parempi muutos on suhteessa muissa kunnissa tapahtuneeseen muutokseen, sitä paremmat pisteet kunta saa. Suurimman positiivisen muutoksen saavuttanut kunta saa maksimipisteet 100, ja suurimman negatiivisen muutoksen kokenut kunta saa minimipisteet 0. Muut kunnat sijoittuvat tälle välille oman tuloksensa mukaan.

TEAvisari on työväline kunnille, hyvinvointialueille ja kouluille. **Tiedot kuvaavat terveydenedistämistä** eli kunnan toimintaa asukkaidensa terveyden ja hyvinvoinnin edistämiseksi.

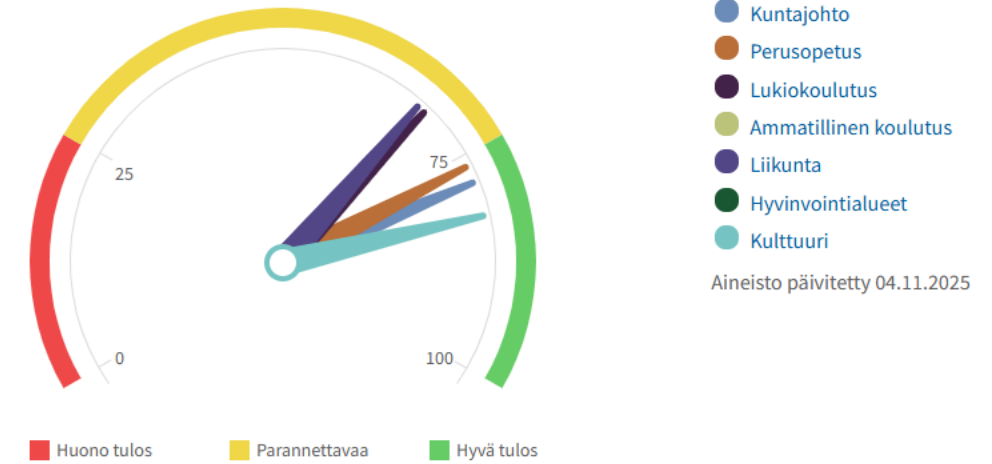
TEAvisarin pisteluku ilmaisee hyvinvoinnin edistämistä seuraavasti:

- pisteet 75-100 hyvää laatua (vihreä)
- pisteet 25-74 parannettavaa (keltainen)
- pisteet 0-24 huonoa laatua (punainen)

Parhaimmat pisteet Kemi on saanut kulttuurin, kuntajohdon ja perusopetuksen sektoreilla, jotka yltyvät hyvän laadun tasoon (pisteet yli 75).

Kemi sijoittuu TEAvisarilla mitattuna hyvin verrokkikuntiensa ja kokomaan vertailussa.

Kaikki sektorit : Kemi 2025

Pisteet	Kemi	Tornio	Keminmaa	Raahen	Varkaus	Koko maa
Kaikki sektorit	73	70	64	65	68	72
Kuntajohto	78	69	78	66	85	85
Perusopetus	76	56	58	63	66	64
Lukiokoulutus	68	..	57	50	58	69
Ammatillinen koulutus	..	..	..	..	..	66
Liikunta	67	72	55	73	69	69
Hyvinvointialueet	..	..	..	..	..	59
Kulttuuri	82	84	69	68	68	77

Kemi vertailussa Lapin hyvinvointialueeseen: kuntakortti

KEMI

Lähteet: Tilastokeskus, Sotkanet, Tea-viisari

Asukasluku 2024: **19 402** Väestöennuste 2040: **16 452** HYTE-kerroin **63** TEA-viisari **71**

Ikärakenne 2024

0-14 vuotiaita	13,1 %
15-64-vuotiaita	55,9 %
65 vuotta täyttäneitä	31,0 %

Väestöennusteen mukaan Kemin asukasluku tulee pienemään vuoteen 2040 mennessä. 0-14 vuotiaiden määrä tulee pienemään, kun ikääntyvien ja 15-64 vuotiaiden määrä kasvaa.

Väestöllinen huoltosuhde

78,8

Lappi

71,2

Koko maa

61,6

Vuosien 2018-2024 aikana Kemin demografinen huoltosuhde on noussut 13 %. Huoltosuhde säilyy samansuuruisena jatkossa, mutta painottuu ikääntyviin lasten määrän pienentyessä.

Taloudellinen huoltosuhde

185,5

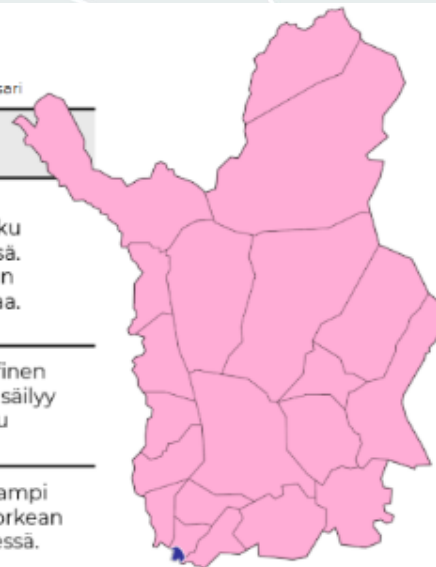
Lappi

140,3

Koko maa

131,8

Kemin taloudellinen huoltosuhde on korkeampi kuin Lapissa ja koko maassa keskimäärin korkean työttömyyden vuoksi sekä väestön ikääntyessä.

Kemin kaupungin erityispiirteet

Kemissä korkeampi työttömyysaste ja sairastavuus kuin Lapissa. Syntyvyyden laskun myötä vähenevään lapsimäärän on käynnistetty palveluverkon uudistaminen. Kemissä ulkomaalaisten osuus väestöstä suurempi kuin muualla Lapissa. Kemi on merikaupunki, jossa maantieteelliset välimatkat ovat lyhyet kunnan sisällä.

Hyvinvoinnin, terveyden ja arjen turvallisuuden edistämisen painopisteet

- Hyvinvoinnin ongelmien ennalta ehkäisyyn panostaminen
- Syrjäytymisen ehkäisy
- Aktiivisen ja turvallisen arjen tukeminen
- Lisäämme vetovoimaa ja hyvinvointia palveluverkkoa uudistamalla

Lisätietoja: kirjaamo@kemi.fi

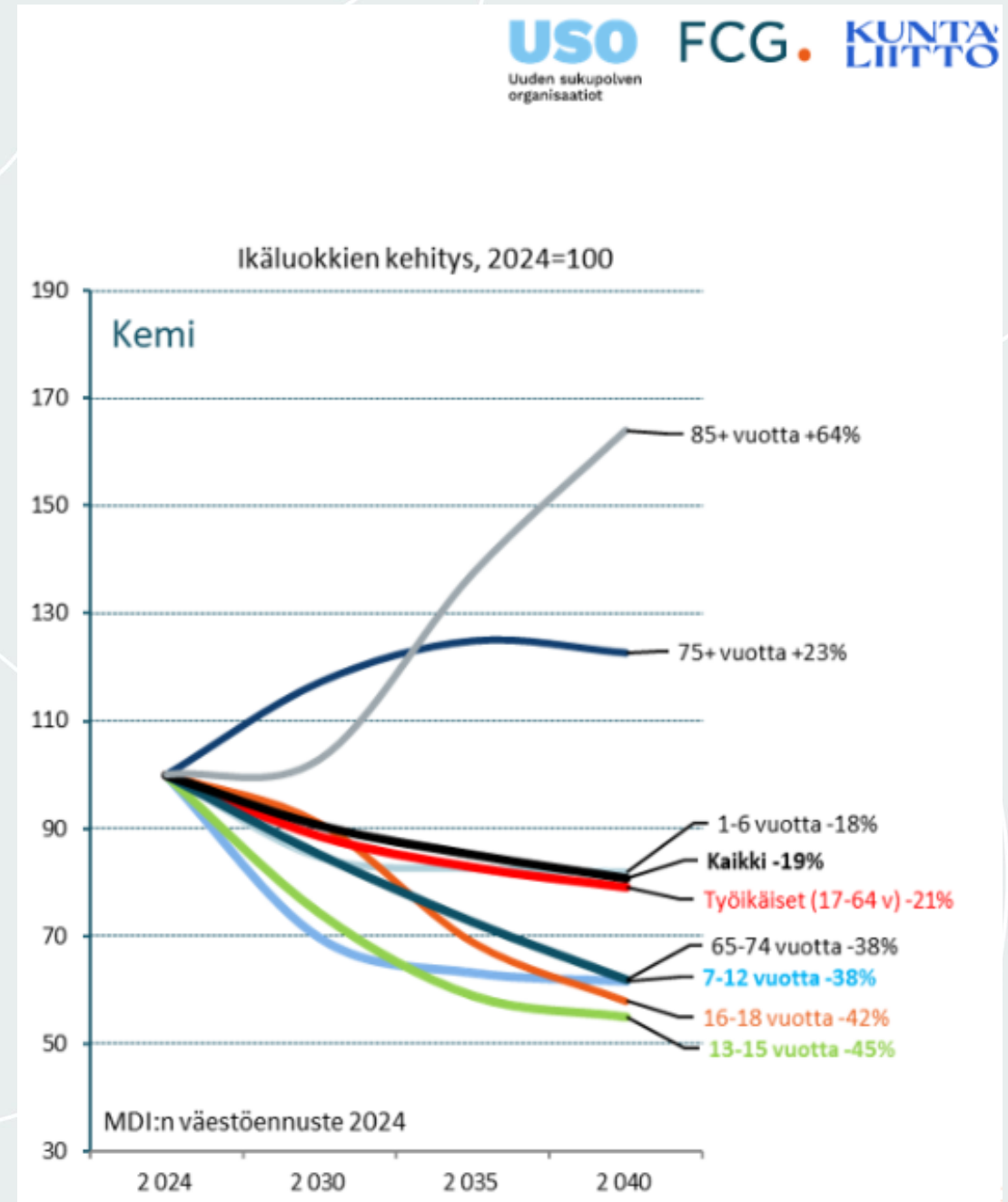
Kemi vertailussa Lapin hyvinvointialueeseen: kuntakortti

	Hyvinvointi ja terveys	Elintavat, työ- ja toimintakyky	Arjen turvallisuus
Lapset ja nuoret 	Tyytyväinen elämäänsä • 4. ja 5. luokkalaisista 81,9 % (83,1 %) • 8. ja 9. luokkalaisista 63,6 % (64,4 %) Kokenut vahvaa positiivista mielenterveyttä • 8. ja 9. luokkalaisista 26,5 % (20 %) Ei yhtään läheistä ystävää • 8. ja 9. luokan oppilaista 13,2 % (11,7 %)	Heikko fyysinen toimintakyky • 5. luokkalaisista 53,9 % (39,9 %) • 8. luokkalaisista 50,8 % (44,4 %) Huolta herättävää päihteiden käyttöä sekä rahapelaamista • 8. ja 9. luokkalaisista 7,8 % (7,5 %) Lasten pienituloisuusaste • 16,9 % (11,8 %)	Koulukiusattuna vähintään kerran viikossa • 4. ja 5. luokkalaisista 6,7 % (9,9 %) • 8. ja 9. luokkalaisista 8,1 % (8,4 %) Kokenut fyysistä uhkaa vuoden aikana • 8. ja 9. luokkalaisista 17,3 % (18,3 %)
Työikäiset 	Sairastavuusindeksi • Ikävakioitu 132 (108,6) Mielenterveysperusteisesti sairauspäivärahaa saaneet • 25-64-vuotiaista 39,0 / 1000 vastaavan ikäistä (38,5 / 1000) Työkyvyttömyyseläkettä saavat • 25 - 64-vuotiaat, % vastaavan ikäisestä väestöstä 11,8 % (8,0 %)	Syrjäytymisriskissä olevat • 18-24-vuotiaista 22,8 % (15,9 %) Työssä käyvät • 15-74-vuotiaista 35,0 % (41,6 %) Vaikeasti työllistyvät (rakennetyöttömyys) • 15 - 64-vuotiaista 6,3 % (3,9 %)	Koti- ja vapaa-ajan tapaturmiin liittyviä hoitojaksoja • 227,9 / 10 000 asukasta (165,8 / 10 000)
Ikääntyneet 	Yksin asuvat • 75 vuotta täyttäneistä 51,4 % (45,3 %)	Täyttä kansaneläkettä saavat • 65 vuotta täyttäneistä 2,1 % (1,5 %)	Kaatumisiin ja putoamisiin liittyviä hoitojaksoja • 65 vuotta täyttäneillä 558,1 / 10 000 vastaavan ikäistä (383,9 / 10 000)

Väestöennuste vuoteen 2045

Ikäihmisten määrä lisääntyy ja nuorten määrä vähenee väestöennusteessa vuoteen 2045

Kemi	2024	2025	2030	2035	2040	2024-2040
0 vuotta	98	125	120	118	118	+20
0-5 vuotta	927	750	701	687	682	-245
1-6 vuotta	829	756	701	684	678	-151
6 vuotta	156	131	120	115	114	-42
7-12 vuotta	1148	1064	800	725	707	-441
13-15 vuotta	680	663	505	400	373	-307
7-15 vuotta	1828	1727	1305	1125	1080	-748
16-18 vuotta	684	668	622	471	396	-288
0-18 vuotta	3439	3276	2748	2398	2272	-1167
Työikäiset (17-64 v)	10404	9971	9226	8625	8238	-2166
65-74 vuotta	3189	3154	2718	2317	1974	-1215
65+ vuotta	6017	6048	6030	5846	5440	-577
75+ vuotta	2828	2894	3312	3529	3466	+638
85+ vuotta	803	809	826	1103	1317	+514
Kaikki	19402	18843	17593	16537	15685	-3717

Demografinen huoltosuhde

Demografisen huoltosuhteen osalta vertailukuntiin nähden Kemi mukailee Keminmaan ja Raahen huoltosuhdetta, mutta on Torniota hieman pienempi. Varkaus on puolestaan ennusteessa 2035 yli 10 % Kemiä korkeammalla tasolla.

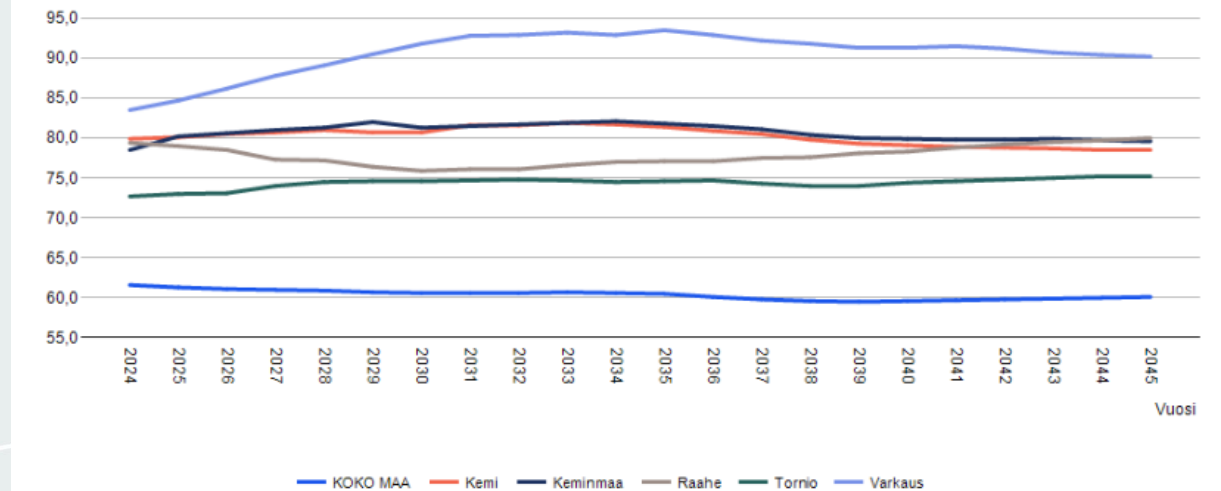
Tilastokeskuksen väestöennusteen mukaan Kemissä yli 65-vuotiaiden määrä jatkaa kasvuaan, mutta lasten ja nuorten määrä puolestaan vähenee.

Ennusteen mukaan demografinen huoltosuhde heikkenee hieman vuoteen 2035 asti.

Väestöennuste 2024: Väestöllinen huoltosuhde muuttujina Alue, Tiedot ja Vuosi

	Väestöllinen huoltosuhde (ennuste 2024)				
	2025	2030	2035	2040	2045
KOKO MAA	61,3	60,6	60,5	59,6	60,1
Kemi	80,1	80,7	81,4	79,1	78,5
Keminmaa	80,2	81,3	81,8	79,9	79,6
Raahe	79,0	75,9	77,1	78,3	80,0
Tornio	73,0	74,6	74,6	74,4	75,2
Varkaus	84,7	91,8	93,5	91,3	90,2

Väestöennuste 2024: Väestöllinen huoltosuhde muuttujina Alue ja Vuosi. Väestöllinen huoltosuhde (ennuste 2024).

Kemin väestö lukuina

Väestön määrä
yhteensä

19 402

Alle 15-vuotiaiden
osuus, %

13,1

15-64-vuotiaiden
osuus, %

55,9

Lapsiperheet, %
perheistä

34,2

Huoltosuhde
(demografinen)
= lasten ja iäkkäiden
määrä sataa työikäistä
kohden

78,8

Työttömät, %
työvoimasta

14,2

Ulkomaan kansalaiset, %
väestöstä

5,3

Yhden vanhemman
perheet, %
lapsiperheistä

30,1

Lähde: © THL, Tilasto- ja indikaattoripankki Sotkanet.fi 2005-2025

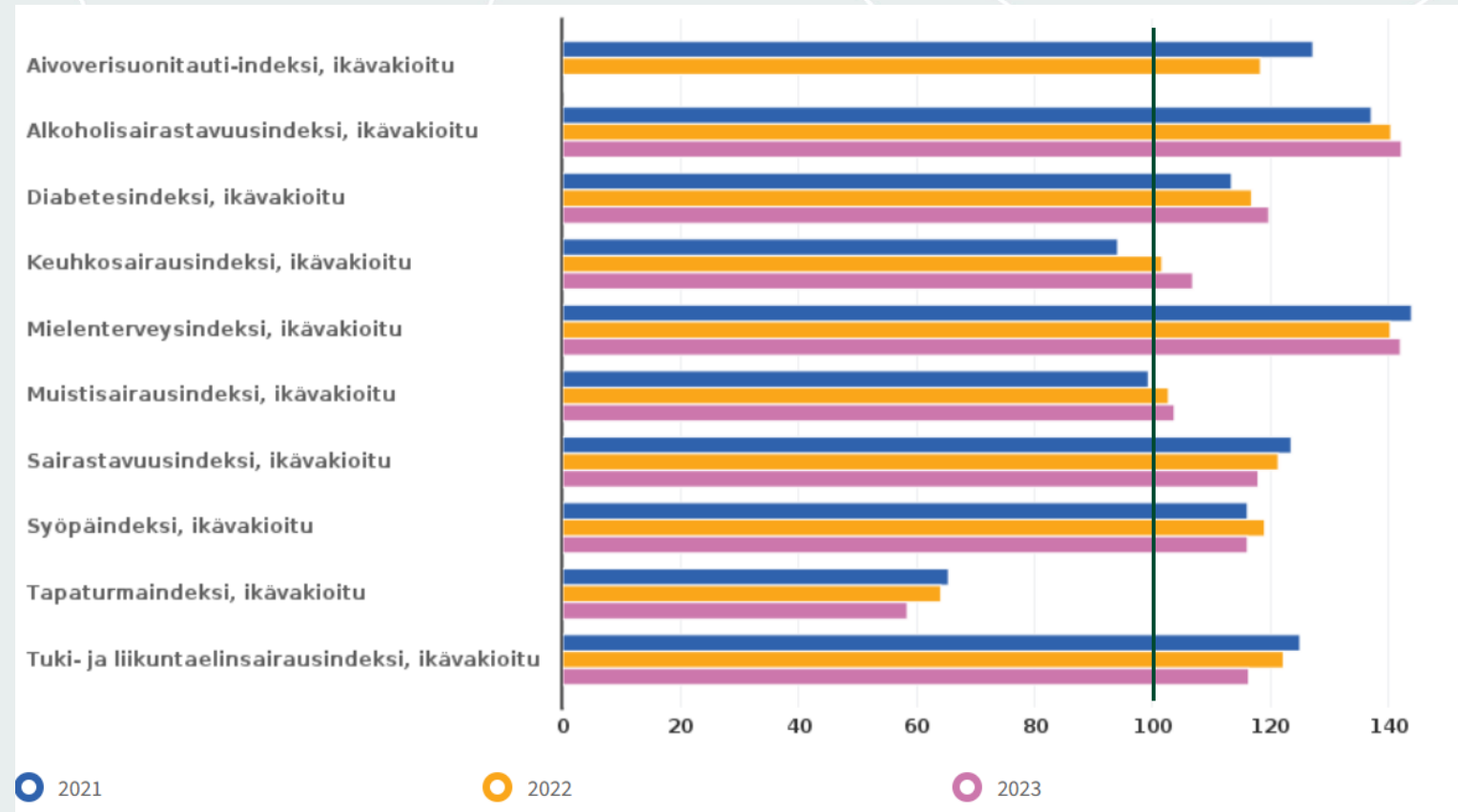
Väestön sairastavuusindeksi

Indikaattori ilmaisee alueen väestön sairastavuutta suhteessa koko maan tasoon.

Indikaattori koostuu kymmenestä erillisestä sairausryhmittäisestä osaindeksistä, jotka kuvaavat kyseisten sairauksien yleisyyttä alueen väestössä.

Indikaattorissa huomioitavat sairausryhmät ovat: syövät, sepelvaltimotauti, aivoverisuonitaudit, tuki- ja liikuntaelinsairaudet, vakavat mielenterveyden häiriöt, tapaturmat, muistisairaudet, keuhkosairaudet, diabetes ja alkoholisairaudet.

Taso 100 on koko maan keskiarvo.

Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma 2026-2029

Sisältö

1. Mikä on lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma?
2. Yhteistyön järjestäminen eri viranomaisten sekä lapsille ja nuorille palveluja tuottavien yhteisöjen ja laitosten välillä
3. Lasten ja nuorten kasvuolot ja hyvinvoinnin nykytila
4. Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelman painopisteet
5. Lasten ja nuorten hyvinvointia edistävät sekä ongelmia ehkäisevät toimet ja palvelut

- Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma on lastensuojelulain mukainen asiakirja, joka ohjaa alle 30-vuotiaiden lasten, nuorten ja perheiden hyvinvoinnin edistämistä Kemin kaupungissa.
- Kunnat vastaavat asukkaidensa hyvinvoinnin, terveyden ja turvallisuuden edistämisestä. Sosiaali- ja terveystalveluiden osalta suunnittelusta ja toteutuksesta vastaa Lapin hyvinvointialue (Lapha).
- Suunnitelma pohjautuu YK:n lapsen oikeuksien sopimukseen, kansallisiin ja paikallisiin tavoitteisiin sekä Kemin kaupunkistrategiaan.
- Kemin kaupungilla ja Lapin hyvinvointialueella on omat, toisiaan täydentävät hyvinvointisuunnitelmat.
- Suunnitelma hyväksytään kaupunginvaltuustossa ja tarkistetaan vähintään neljän vuoden välein. Se toimii strategisena työkaluna lasten ja nuorten hyvinvoinnin kehittämisessä sekä ohjaa kaupungin talous- ja toimintasuunnittelua. Suunnitelman toteutumista ja alle 30-vuotiaiden lasten ja nuorten hyvinvoinnin tilaa seurataan säännöllisesti osana Kemin kaupungin hyvinvointikertomusta.

**Varhais-
kasvatus-
ikäiset
0-6 v**

**Perus-
opetus-
ikäiset
7-16 v**

**Toisen
asteen
opiskelijat
17-20 v**

**Nuoret
aikuiset
21-29 v**

Suunnitelma perustuu alla oleviin asiakirjoihin

Kemin kaupungin asiakirjat ja alueelliset linjaukset

- Kemin kaupunkistrategia
- Hyvinvointikertomus ja -suunnitelma
- Valtakunnallinen varhaiskasvatussuunnitelma
- Kemin varhaiskasvatuksen toimintavuosisuunnitelma
- Meri-Lapin alueelliset esi – ja perusopetussuunnitelmat
- Kemin esi- ja perusopetuksen lukuvuosisuunnitelmat
- Kemin lyseon lukion lukuvuosisuunnitelma
- Kemin lyseon lukion opetussuunnitelma
- Kemin kaupungin perusopetuksen iltapäivätoiminnan toimintasuunnitelma
- Meri-Lapin kotoutumisohjelma
- Ehkäisevän päihdetyön suunnitelma
- Koulutuksen järjestäjäkohtainen opiskeluhoitosuunnitelma
- Kemin kaupungin kulttuurikasvatus-, liikuntakasvatus- ja harrastussuunnitelma (Harlikus)
- Meri-Lapin työllisyysalueen palvelualue-sopimus
- Ohjaamon kumppanuussopimus

Asiakirjat löytyvät kaupungin nettisivuilta www.kemi.fi

Lait, sopimukset ja muut kansalliset linjaukset

- YK:n lapsen oikeuksien sopimus
- Kansallinen lapsistrategia
- Varhaiskasvatuslaki
- Perusopetuslaki
- Lukiolaki
- Laki taiteen perusopetuksesta
- Varhaiskasvatus- esi- ja perusopetuksen ja lukion opetussuunnitelman perusteet
- Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki
- Lastensuojelulaki
- Sosiaalihuoltolaki
- Yhdenvertaisuuslaki
- Nuorisolaki
- Valtioneuvoston asetus nuorisotyöstä ja –politiikasta
- VANUPO –Valtakunnallinen nuorisotyön ja politiikan ohjelma
- Laki kuntien kulttuuritoiminnasta
- Laki julkisista työvoima- ja yrityspalveluista
- Laki työllistymisen monialaisesta edistämisestä
- Ohjaamo toiminnan perusteet (KEHA)

Kemin kaupungin tuottamat palvelut

- Varhaiskasvatus ja esiopetus, perusopetus, lukio
 - Liikkuvat kokonaisuus (liikkuva-vaka, Liikkuva-koulu, liikkuva-opiskelu, Liikkuva-perhe)
- Iltapäivätoiminta
- Nuorisopalvelut
 - nuorisotilatoiminta, liikkuva nuorisotyö, kulttuurinen ja musiikillinen nuorisotyö, etsivä nuorisotyö, koulunuorisotyö
- Maahanmuuttopalvelut
- Liikuntapalvelut
 - liikunta- ja elintapaneuvonta
 - ohjatut liikuntaryhmät, soveltava liikunta
- Kulttuuri- ja sivistyspalvelut
 - kirjastopalvelut
 - Meri-Lapin musiikkiopiston ja Kivalo-opiston taiteen perusopetus ja muu opetus
 - Lastenkulttuurikeskuksen toiminta
 - Taidemuseon ja Historiallisen museon palvelut
 - Tapahtumatoimisto (lasten ja nuorten tapahtumat)
- Harrastustoiminta
 - Harrastamisen Suomen malli – Harrastusten jäänmurtaja
- Ohjaamo
(työllisyysalueen järjestämissopimuksen ja ohjaamon kumppanuussopimuksen mukaisesti)
- Työllisyyspalvelut
 - Nuorten kesätyöt, Meriva –sopimus mm. nuorten työpaja
- Asumis- ja talousneuvonta

Hyvinvointialueen tuottamat palvelut

- Neuvolapalvelut ja opiskeluhuolto
 - kouluterveydenhuolto
 - opiskeluterveydenhuolto
 - opiskeluhuollon kuraattori- ja psykologipalvelut
- Sosiaalipalvelut, perheiden palvelut
 - lapsiperheiden sosiaalityön ja –ohjaus
 - perhesosiaalityö
 - sosiaalihuoltolain mukaiset tukimuodot (perhetyö, perheohjaus, tukiperhe, tukihenkilö, lapsiperheiden kotipalvelu)
 - perheneuvola
 - perheoikeudelliset palvelut
- Lasten ja nuorten mielenterveys- ja perheneuvolapalvelut
 - kasvatus- ja perheneuvola
 - pikkulapsiperheiden psykologi
 - psykiatriset sairaanhoitajat
- Perhekeskustoimintamalli
- Lastensuojelu
 - avohuolto
 - sijaishuolto
 - Jälkihuolto
- Hyvinvointia arkeesi –palvelu

Seurakunta, järjestöt ja yhdistykset

Seurakunta: nuorisotyö, perhekerhot, diakoniatyö, leirit ja retket, rippikoulutoiminta, yhteisölliset tapahtumat
 Järjestöt ja yhdistykset: harrastukset, vertaistuki ja vapaaehtoistoiminta sekä tapahtumat

Elinolosuhteet

Perheiden taloudellinen niukkuus, asumisen olosuhteet ja lastensuojelun kuormitus kietoutuvat toisiinsa. Tilanne korostaa ennaltaehkäisevän työn, varhaisen tuen ja yhteisöllisten toimintamallien merkitystä.

Ahtaasti asuvat
lapsiasuntokunnat, %
kaikista asuntokunnista

5,9

Toimeentulotukea
saaneet lapsiperheet, %
lapsiperheistä

13,9

Huostassa tai kiireellisesti
sijoitettuna olleet
0 - 17-vuotiaat,
% vastaavan ikäisestä väestöstä

2,8

Lasten pienituloisuusaste
= pienituloisiin kotitalouksiin
kuuluvat 1-17-vuotiaat, %

16,9 2023

Lastensuojelu-
ilmoitusten
lukumäärä (THL)

1 492

Kodin ulkopuolelle sijoitetut 0
- 17-vuotiaat, % vastaavan
ikäisestä väestöstä

3,3

- **Pienten lasten hyvinvointi** Kemissä rakentuu arjen kokonaisuudesta, jossa koti, varhaiskasvatus sekä vapaa-ajan ja kulttuuripalveluiden ympäristöt vahvistavat lasten hyvinvointia, osallisuutta ja kaverisuhteita eri arjen tilanteissa. Lapsilla toteutuu arjessa mahdollisuuksia leikkiin, liikkumiseen, ilmaisuun ja yhteiseen tekemiseen, ja perheiden arkea tuetaan saavutettavilla palveluilla ja yhteisöllisillä toimintamahdollisuuksilla.
- **Kemin varhaiskasvatus** tavoittaa suuren osan lapsista ja on osa perheiden sujuvaa arkea. Arjen tilanteet, leikki ja pienryhmätoiminta vahvistavat lasten vuorovaikutustaitoja ja tunnekokemusten käsittelyä. Päivittäinen ulkoilu ja lähiympäristön aktiivinen hyödyntäminen ovat vakiintuneita toimintatapoja, jotka tukevat hyvinvointia ja luontosuhdetta. Ryhmissä toimitaan myönteisessä ja turvallisessa ilmapiirissä, jossa lapsen oma ääni ja aloitteet näkyvät arjen toiminnassa.
- **Kotona perheiden yhteinen arki** muodostaa perustan lapsen läheisyyden, identiteetin ja perusluottamuksen rakentumiselle. Tämän rinnalla perheiden mukanaolo vapaa-ajan toiminnassa ja harrastuksissa tukee lasten mahdollisuuksia harjoitella ja vahvistaa sosiaalisia taitoja sekä löytää omia kiinnostuksen kohteitaan ja rakentaa kaverisuhteita eri ympäristöissä. Kemin vapaa-aika-, liikunta- ja kulttuuripalvelut tarjoavat tähän matalan kynnyksen osallistumismahdollisuuksia: harrastusryhmät, kerhotoiminta, liikuntapaikat, kirjasto ja kulttuuripalvelut vahvistavat lasten osallisuutta, harrastuneisuutta ja yhteisöllisyyden kokemuksia eri ikävaiheissa.
- **Yhteistyö** perheiden, varhaiskasvatuksen, esiopetuksen, perusopetuksen, vapaa-aikapalvelujen, hyvinvointialueen ja kolmannen sektorin välillä muodostaa kokonaisuuden, jossa lasten hyvinvointia ja arjen sujuvuutta tuetaan monialaisesti.
- **Arjen viestinnän** selkeyttä, rauhallisia kohtaamisen hetkiä sekä yhteisiä ja johdonmukaisia käytäntöjä vuorovaikutus- ja ristiriitatilanteiden ohjaamiseen on tarve vahvistaa kaikissa lasten arjen ympäristöissä.

Lähteet: Kemin varhaiskasvatuksen asiakastytyväisyyskyselyt ja toimintavuosikertomus 2024–2025, Kemin vapaa-aika- ja kulttuuripalveluiden toiminnan seurantatiedot, Kemin hyvinvointi- ja turvallisuuskertomus 2022–2025

**Varhais-
kasvatus-
ikäiset
0-6 v**

- **Pienten lasten hyvinvointi** Kemissä rakentuu arjen kokonaisuudesta, jossa koti, varhaiskasvatus sekä vapaa-ajan ja kulttuuripalveluiden ympäristöt vahvistavat lasten hyvinvointia, osallisuutta ja kaverisuhteita eri arjen tilanteissa. Lapsilla toteutuu arjessa mahdollisuuksia leikkiin, liikkumiseen, ilmaisuun ja yhteiseen tekemiseen, ja perheiden arkea tuetaan saavutettavilla palveluilla ja yhteisöllisillä toimintamahdollisuuksilla.
- **Kemin varhaiskasvatus** tavoittaa suuren osan lapsista ja on osa perheiden sujuvaa arkea. Arjen tilanteet, leikki ja pienryhmätoiminta vahvistavat lasten vuorovaikutustaitoja ja tunnekokemusten käsittelyä. Päivittäinen ulkoilu ja lähiympäristön aktiivinen hyödyntäminen ovat vakiintuneita toimintatapoja, jotka tukevat hyvinvointia ja luontosuhdetta. Ryhmissä toimitaan myönteisessä ja turvallisessa ilmapiirissä, jossa lapsen oma ääni ja aloitteet näkyvät arjen toiminnassa.
- **Kotona perheiden yhteinen arki** muodostaa perustan lapsen läheisyyden, identiteetin ja perusluottamuksen rakentumiselle. Tämän rinnalla perheiden mukanaolo vapaa-ajan toiminnassa ja harrastuksissa tukee lasten mahdollisuuksia harjoitella ja vahvistaa sosiaalisia taitoja sekä löytää omia kiinnostuksen kohteitaan ja rakentaa kaverisuhteita eri ympäristöissä. Kemin vapaa-aika-, liikunta- ja kulttuuripalvelut tarjoavat tähän matalan kynnyksen osallistumismahdollisuuksia: harrastusryhmät, kerhotoiminta, liikuntapaikat, kirjasto ja kulttuuripalvelut vahvistavat lasten osallisuutta, harrastuneisuutta ja yhteisöllisyyden kokemuksia eri ikävaiheissa.
- **Yhteistyö** perheiden, varhaiskasvatuksen, esiopetuksen, perusopetuksen, vapaa-aikapalvelujen, hyvinvointialueen ja kolmannen sektorin välillä muodostaa kokonaisuuden, jossa lasten hyvinvointia ja arjen sujuvuutta tuetaan monialaisesti.
- **Arjen viestinnän** selkeyttä, rauhallisia kohtaamisen hetkiä sekä yhteisiä ja johdonmukaisia käytäntöjä vuorovaikutus- ja ristiriitatilanteiden ohjaamiseen on tarve vahvistaa kaikissa lasten arjen ympäristöissä.

Lähteet: Kemin varhaiskasvatuksen asiakastytyväisyyskyselyt ja toimintavuosikertomus 2024–2025, Kemin vapaa-aika- ja kulttuuripalveluiden toiminnan seurantatiedot, Kemin hyvinvointi- ja turvallisuuskertomus 2022–2025

**Varhais-
kasvatus-
ikäiset
0-6 v**

- **Kouluyhteisön ilmapiiri** koetaan Kemin lukiossa ja ammatillisessa oppilaitoksessa pääosin turvalliseksi. Lukiossa 98 % ja ammatillisessa 97 % opiskelijoista kokee olonsa koulussa turvalliseksi, ja 95 % kokee voivansa olla oma itsensä. Opettajat kannustavat opiskelijoita tuomaan näkemyksiään esiin (lukio 90 %, ammatillinen 97 %). Avun pyytäminen ei kuitenkaan ole kaikille yhtä luontevaa, mikä korostaa helposti lähestyttävän arjen tuen merkitystä.
- **Mielenterveyden oireita** esiintyy osalla opiskelijoista. Masennusoireita raportoi lukiossa noin 23 % ja ammatillisessa 12 %, ja kohtalaista tai vaikeaa ahdistuneisuutta esiintyi lukiossa 24 % ja ammatillisessa 14 %. Päivittäistä väsymystä ja uupumusta koki lukiossa 36 % ja ammatillisessa 23 %. Seksuaaliterveyteen ja mielenterveyteen liittyvissä asioissa osa opiskelijoista kokee, että palveluihin hakeutuminen ei ole aina helposti saavutettavaa.
- **Oppimisen sujumiseen liittyviä haasteita** esiintyy erityisesti lukiossa. Kokeisiin valmistautuminen koettiin vaikeaksi lukiossa noin 50 %:lla ja ammatillisessa noin 40 %:lla, ja suullinen esiintyminen oli haastavaa lukiossa noin 50 %:lle ja ammatillisessa noin 30 %:lle. Koulu-uupumusta raportoi lukiossa noin 25 % ja ammatillisessa noin 20 %. Kaksoistutkintoa suorittavat opiskelijat nostivat esiin aikataulujen ja tiedonkulun kuormittavuutta.
- **Arjen elämäntavoissa ja vapaa-ajan käytössä näkyy eroja.** Tosi humalassa vähintään kerran kuukaudessa oli lukiossa 8 % ja ammatillisessa 15 %. Nikotiinituotteiden päivittäinen käyttö oli lukiossa 8 % ja ammatillisessa 30 %. Liiallista netin käyttöä haittaavana koki lukiossa 10 % ja ammatillisessa 14 %. Kouluruokailuun osallistuminen on vaihtelevaa: lukiossa noin 62–80 % ja ammatillisessa noin 57–70 % opiskelijoista syö koululounaan päivittäin.
- **Harrastaminen** on yleistä, mutta osa opiskelijoista tarvitsee tukea sopivan vapaa-ajan toiminnan löytämiseen tai siihen osallistumiseen. Lukiossa noin 78–80 % ja ammatillisessa noin 70 % harrastaa säännöllisesti. Harrastusten kustannukset ja kulkeminen muodostavat osalle opiskelijoista esteitä.
- **Syrjintää, häirintää ja kuormittavia vuorovaikutuskokemuksia** esiintyy osalla opiskelijoista. Seksuaalista häirintää julkisessa tilassa koki lukiossa 14 % ja ammatillisessa 12 %, ja vanhemman sanallista loukkaamista raportoi lukiossa 35 % ja ammatillisessa 25 %. Tämä korostaa sosiaalisen turvallisuuden, luotettavan keskusteluyhteyden ja saavutettavan tuen merkitystä opiskelijoiden arjessa.

- **Nuorten aikuisten elämässä korostuvat siirtymät opintoihin, työelämään ja itsenäiseen arkeen.** Viime vuosina työllisyystilanne on kehittynyt myönteisesti: 20–29-vuotiaiden määrä työttömistä on vähentynyt, ja alle 25-vuotiaiden osuus työttömistä on pienentynyt. Ohjaamo ja etsivä nuorisotyö tarjoavat tukea arjen hallintaan, koulutus- ja työpolkujen suunnitteluun sekä palveluihin ohjautumiseen.
- **Mielenterveyteen ja jaksamiseen liittyviä haasteita esiintyy osalla nuorista aikuisista.** Elämänvaiheeseen liittyvät epävarmuudet, kuormittuminen ja arjen rytmin vaihtelu näkyvät toimintakyvyssä ja jaksamisessa. Palveluihin hakeutuminen ei ole aina yhdenvertaisesti saavutettavaa, mikä voi viivästyttää tuen saamista.
- **Yhteisöllisyys ja ihmissuhteet ovat keskeisiä hyvinvoinnin kannalta.** Osa nuorista aikuisista kokee yksinäisyyttä tai ulkopuolisuuden kokemuksia, mikä vaikuttaa arjen mielekkyyteen ja sosiaaliseen hyvinvointiin. Yhteisöllisyyttä vahvistavat arjen kohtaamiset, osallistumisen mahdollisuudet ja matalan kynnyksen tuki.
- **Opinto- ja työelämäpolut ovat nuorilla aikuisilla monimuotoisia.** Osa suorittaa opintoja suoraviivaisesti, kun taas osalla opiskelu etenee vaihteittain tai sisältää alanvaihtoja. Myös työelämään siirtyminen tapahtuu eri tahtiin. Tämän vuoksi siirtymävaiheissa korostuu tarve saavutettavalle ohjaukselle ja tuelle, joka auttaa löytämään sopivia koulutus- ja työmahdollisuuksia.
- **Asumisen ja talouden kysymykset näkyvät arjessa.** Pienituloisuus ja asumiskustannukset voivat rajoittaa itsenäisen asumisen mahdollisuuksia ja heijastua jaksamiseen sekä osallistumiseen sosiaaliseen ja vapaa-ajan toimintaan.
- **Nuorten aikuisten hyvinvoinnissa näkyy samalla paljon vahvuuksia:** toimijuus omassa elämässä lisääntyy, osa nuorista löytää mielekkäitä opinto- ja työpolkuja, ja arjen verkostoja rakentuu vähitellen. Tuen jatkuvuus ja saavutettavuus ovat keskeisiä tekijöitä hyvinvoinnin vahvistumisessa.

**Nuoret
aikuiset
21-29 v**

Arjen
osallisuus ja
kohtaaminen
palveluissa

Kasvun ja
oppimisen
vahvistaminen

Hyvinvointia
ja terveyttä
tuottava
elämäntapa

Lasten ja nuorten painopisteet ja tavoitteet

Arjen osallisuus ja
kohtaaminen palveluissa

Viestinnän ja tiedonkulun
parantaminen

Perheiden ja yhteisöjen
osallisuuden vahvistaminen

Arjen kohtaamistaitojen
kehittäminen

Lasten ja nuorten äänen
kuuleminen arjessa ja
palveluissa

Kasvun ja oppimisen
vahvistaminen

Vahvistetaan kasvua ja
oppimista tukevia
rakenteita ja
toimintamalleja

Tuetaan varhaisen tuen ja
nivelvaiheiden sujuvuutta

Vahvistetaan monialaista
yhteistyötä

Tuetaan arjen taitoja ja
toimijuutta vapaa-ajalla

Hyvinvointia ja terveyttä
tuottava elämäntapa

Tuetaan hyvinvointia ja
elämänhallintaa
elintapaohjauksella

Edistetään vapaa-ajan
aktiivisuutta ja
osallistumista

Vahvistetaan hyvinvointia
tukevia ympäristöjä ja
kulttuuripalveluja

Lisätään liikkumista arjessa

Arjen osallisuus ja kohtaaminen palveluissa

Tavoitteet	Toimenpiteet	Vaikuttavuus/ Tavoitetila
Viestinnän ja tiedonkulun parantaminen	- Huolehditaan tietojen ajantasaisuudesta päivittämällä kaupungin verkkosivuja (tiedot ja linkit) - Tiedotetaan lapsille, nuorille ja perheille heidän luontaisissa kanavissaan. (Daisy, Wilma, some) - Viestitään selkeästi ja vuorovaikutteisesti - Työskennellään palveluohjauksellisella otteella - Toteutetaan varhaiskasvatuksen, esiopetuksen ja koulujen toimenpideohjelmia - Tehostetaan varhaista reagointia ja tiedonkulkua moniammatillisen yhteistyön avulla (mm. Huolesta hyvinvointiin verkosto) - Selkeytetään vastuunjakoja vuosikellon ja yhteissuunnittelun avulla - Jalkautetaan kaupungin tuottamia palveluita varhaiskasvatukseen ja kouluihin - Vahvistetaan yhteistyötä kolmannen sektorin ja muiden toimijoiden kanssa	- Viestintä ja tiedonkulku varhaiskasvatuksen, koulun ja perheiden välillä on avointa, selkeää ja ajantasaista. - Toimijoiden välinen yhteistyö vahvistuu ja tiedonkulku sujuvoituu. - Viestintäkanavat ovat monipuolisia ja helposti saavutettavia, tukee kaikkien perheiden osallistumista ja vähentää tiedonkulun esteitä. - Verkostot vahvistuvat ja jokaiselle lapselle ja nuorelle löytyy polku palvelujen pariin. - Turvallinen, tasa-arvoinen ja rasisminvastainen toimintaympäristö vahvistuu.
Perheiden ja yhteisöjen osallisuuden vahvistaminen	- Huomioidaan vanhemmuuden tukeminen ja perheiden arjen voimavarat varhaiskasvatuksessa ja kouluissa (esim. teema- ja vanhempainillat) - Järjestetään toimintaa siellä missä lapset/nuoret/perheet kohtaavat - Osallistetaan perheitä kyselyillä ja kuulemisilla - Ennaltaehkäistään ongelmia ja tuetaan lapsen suotuisaa kehitystä Lapset puheeksi -menetelmää hyödyntäen. - Toteutetaan yhteisövaikuttavuuden mallia - Järjestetään yhteistyössä eri toimijoiden kanssa perheille säännöllistä ja avointa toimintaa, ja lisätään perheiden yhteistä tekemistä (perhekahvilat, kerhot, tapahtumat, ryhmävaunulenkit)	- Perheiden ja yhteisöjen hyvinvointi vahvistuu, kun vanhemmuutta ja arjen voimavaroja tuetaan johdonmukaisesti varhaiskasvatuksessa ja kouluissa. - Huoltajat kokevat tulevaisuutta kuulluksi ja heidän osallistumisellaan on merkitystä lasten kasvun ja kehityksen tukemisessa. - Ennaltaehkäisevä työote ja Lapset puheeksi -menetelmä tukevat lasten suotuisaa kehitystä ja ehkäisevät ongelmien kasautumista. - Yhteinen aika vahvistaa yhteisöllisyyttä ja ehkäisee yksinäisyyttä.
Arjen kohtaamistaitojen kehittäminen	- Tuetaan pienryhmäpedagogiikalla lasten leikki –ja vuorovaikutustaitoja - Hyödynnetään arjen luonnollisia kohtaamispaikkoja (perhekahvilat, koulun ja päiväkotien pihat, harrastuskerhot, nuorisotilat) - Vahvistetaan koulutuksella henkilöstön ja vapaa-ajan toimijoiden kohtaamisosaaamista, läsnäolevat aikuiset - Tarjotaan matalan kynnyksen keskustelupaikkoja (mm. Walk-in terapia) - Yhtenäiset puuttumisen toimintatavat vihapuheeseen, kiusaamiseen ja syrjimiseen varhaiskasvatuksessa, kouluissa ja vapaa-ajan toiminnassa. - Huomioidaan perheiden kohtaamistilanteet varhaiskasvatuksessa/kouluissa (teema- ja vanhempainillat) - Toteutetaan nuorisotyötä kouluilla ja niiden läheisyydessä; kohdataan nuoria myös verkossa. - Vahvistetaan aikuisten osallistumista lasten ja nuorten toimintaan (välkkäritoiminta, harrastaminen)	- Arjen luontevat kohtaamispaikat tukevat vuorovaikutusta, yhteisöllisyyttä ja myönteisiä ihmissuhteita. - Päiväkodit, koulut, perhekahvilat, harrastuskerhot ja nuorisotilat toimivat paikkoina, joissa jokainen tulee kohdatuksi ja osalliseksi. - Nuorisotyön läsnäolo kouluissa ja aikuisten aktiivinen osallistuminen lasten ja nuorten toimintaan vahvistavat osallisuutta ja ehkäisevät syrjäytymistä, kiusaamista, häirintää, vihapuhetta ja syrjintää. - Puheeksi ottaminen helpottuu ja vaihtoehdot lisääntyvät
Lasten ja nuorten äänen kuuleminen arjessa ja palveluissa	- Lapsia ja nuoria kuullaan säännöllisesti; koulujen oppilaskunta- ja tukioppilastoiminta, nuorisovaltuusto, lasten palaverit varhaiskasvatuksessa - Toteutetaan aktiivisesti kyselyitä ja kuulemisia lapsille ja nuorille - Mahdollistetaan palautteen antaminen nuorten omissa ympäristöissä (nuorisotilat, harrastuspaikat, tapahtumat) - Vahvistetaan maahanmuuttajataustaisten lasten ja nuorten osallisuutta	- Lapset ja nuoret kokevat tulevaisuutta kuulluksi - Tasa-arvo ja yhdenvertaisuus lisääntyy - Osallisuus mahdollistuu kaikille taustasta riippumatta - Rasisminvastainen toimintatapa vahvistuu

Tavoitteet	Toimenpiteet	Vaikuttavuus/ Tavoitetila
Rakenteet ja toimintamallit tukevat kasvua ja oppimista	- Vahvistetaan kouluun kiinnittymistä ennaltaehkäisevin toimin varhaiskasvatuksessa ja perusopetuksessa (poissaoloihin puuttuminen, tiedottaminen, kodin ja koulun yhteistyö, seuranta) - Toteutetaan oppimisen tuen uudistus ja varmistetaan oikea-aikainen tuki. - Uudistetaan toimintaympäristöjä ja palveluverkkoa. - Toteutetaan oppilaskunta-, tukioppilas-, eko-oppilas- ja välkkäritoimintaa kouluilla. - Hyödynnetään monipuolisia oppimisympäristöjä (ulkoluokkapedagogiikka, muksubussit, varhaiskasvatuksen ja esiopetuksen monipuoliset oppimisympäristöt sekä toiminnallinen pedagogiikka) - Varmistetaan selkeä ja toimiva kodin ja koulun viestintätapa. - Vahvistetaan lasten ja nuorten oppimisvalmiuksia ja myönteisiä oppimiskokemuksia mm. varhaiskasvatuksen, opetuksen ja kirjaston lukutaitotyö.	- Lapsilla ja nuorilla on turvallinen, innostava ja yksilöllisiä tarpeita tukeva oppimispolku varhaiskasvatuksesta toiselle asteelle. - Jokainen lapsi ja nuori saa tarvitsemansa tuen ajoissa. - Oppimisen ilo ja kouluinto lisääntyy; lapsi ja nuori kokee onnistumisen kokemuksia ja olevansa aktiivinen toimija - Oppimistulokset paranevat ja koululäsnäolo lisääntyy - Uudet tilat ja monipuoliset oppimisympäristöt tukevat hyvinvointia. - Ymmärrys moninaisten tilojen ja oppimisympäristöjen vaikutukseen lasten ja nuorten hyvinvointiin vahvistuu, tilojen käytettävyys lisääntyy.
Varhainen tuki ja nivelvaiheiden sujuvuus	- Varmistetaan nivelvaiheiden sujuvuus opinto-ohjauksella Pointissa ja ajanvarauksettomalla asiakaspalvelulla Ohjaamossa ja Pointissa - Toteutetaan varhaista tukea opiskeluhuoltopalveluiden, koulunuorisotyön, etsivä nuorisotyön, kuntouttava työtoiminnan, Ankkuri-toiminnan ja sovittelu toiminnan avulla - Varmistetaan sujuva tiedonsiirto varhaiskasvatus-esiopetus-perusopetus siirtymissä - Toisen asteen opintojen sujuvuus ja oppilaitos yhteistyö kaksoistutkinnoissa	- Jokaiselle nuorelle on tarjolla tarpeenmukaista ohjausta ja neuvontaa, mikä vähentää keskeyttämisä ja epävarmuutta nivelvaiheissa. - Syrjäytymisriskissä olevat nuoret ja nuoret aikuiset tavoitetaan mahdollisimman aikaisin ennen ongelmien kasaantumista - Nuoren kokonaisvaltainen hyvinvointi ja osallisuus vahvistuvat ja varhainen tuki sekä puheeksi ottaminen oikea-aikaistuu
Monialaisen yhteistyön vahvistaminen	- Selkiytetään yhteistyörakenteita ja yhdyspintoja - Parannetaan yhteistyötä huoltajien ja eri toimijoiden kanssa - Varhaiskasvatuksen kirjastovierailut ja pedagogiset satutunnit yhteistyössä Kemin kirjaston kanssa (kielen kehityksen tuki kantasuomalaisten ja S2-lasten parissa)	- Monialainen yhteistyö selkiytyy - Tunne ja kokemus lasten ja nuorten vaikutusmahdollisuuksista kasvaa ja ääni tulee vahvemmin kuuluviin
Osaamisen lisääminen vapaa-ajalla	- Kivalo-opisto järjestää osaamispistekursseja - Tuetaan oppilaiden omaehtoista toimintaa - Järjestetään koulujen loma-ajoille harrastetoimintaa vapaa-aikapalveluiden organisoimana sekä yhteistyössä järjestötoimijoiden kanssa	- Osaaminen ja jatko-opintovalmiudet vahvistuvat. - Lasten ja nuorten aktiivisuus ja hyvinvointi lisääntyvät. - Koulujen loma-aikoina järjestetty harrastetoiminta tarjoaa turvallista ja kehittävää tekemistä, ehkäisee yksinäisyyttä ja tukee hyvinvointia.

Hyvinvointia ja terveyttä tuottava elämäntapa

Tavoitteet	Toimenpiteet	Vaikuttavuus / Tavoitetila
Tuetaan hyvinvointia ja elämänhallintaa elintapaohjauksella	- Tuetaan lasten ja nuorten arjen hyvinvointitaitoja ja elämänhallintaa (uni, vuorokausirytm, tunteiden säätely, kaveritaidot, digiarki) - Tarjotaan tukea PT-toiminnalla ja vertaisohjauksella - Jaetaan ajantasaista ilmiötietoa mm. Huolesta hyvinvointiin -verkostossa ja reagoidaan varhain. - Tarjotaan varhaista tukea neuvolan, varhaiskasvatuksen ja koulun yhteistyönä (Lapset puheeksi, Varhain vanhemmaksi -mallit) - Toteutetaan ehkäisevän päihdetyön toimenpiteitä - Rajoitetaan mobiililaitteiden käyttöä koulupäivän aikana - Ohjataan nuoria ja perheitä tasapainoiseen digiarjen hallintaan ja tunnistetaan sosiaalisen median ja pelaamisen kuormitus arjessa - Edistetään terveellisiä elämäntapoja sekä ruokakasvatusta yhteistyössä MLKP:n kanssa (ravitseminen, lepo, palautuminen) - Tuetaan perheitä arjen valinnoissa - Edistetään kiireetöntä ja palauttavaa arkea - Tuetaan lasten ja nuorten mielialaa ja jaksamista arjen kohtaamisissa - Kutsuntaikäisten hyvinvoinnin huomioiminen liikuntamahdollisuuksissa ja liikuntaneuvonnassa	- Oppilaat ja perheet saavat tukea hyvinvointitavoitteiden saavuttamiseen sekä apua arjen muutoksiin - Oppilaat löytävät kaverit kasvatustien, yhteinen liikkuminen, pelit ja leikit lisäävät kaveritaitoja ja yhteisöllisyyttä - Lasten ja nuorten terveellinen ravitsemusta lisääntyy ja arjen hyvinvointi paranee - Kokonaisvaltainen hyvinvointi lisääntyy
Edistetään vapaa-ajan aktiivisuutta ja osallistumista	- Lisätään lasten ja nuorten osallistumismahdollisuuksia monipuoliseen, saavutettavaan ja maksuttomaan harrastustoimintaan - Tuetaan arjen harrastamista jo alle kouluikäisestä asti - Huolehditaan harrastusten saavutettavuudesta myös vähävaraisille - Tuetaan harrastustoimintaa; Harrastamisen Suomen malli, #Beactive, ulkokuntosali, ohjatut aktiviteetit - Mahdollistetaan maksuttomat ja matalan kynnyksen liikunta- ja harrastuspalvelut. - Tarjotaan myös rauhallisia ja ohjattuja harrastusmahdollisuuksia niitä tarvitseville lapsille ja nuorille - Tuetaan seuratoimintaa kumppanuusavustuksilla - Kannustetaan perheitä yhteiseen tekemiseen	- Lasten ja nuorten mahdollisuudet liikkua, harrastaa ja viettää vapaa-aikaa mielekkäästi monipuolistuu - Lapset ja nuoret löytävät itsenäisesti erilaisia vapaa-ajan toimintoja - Yhteinen tekeminen vahvistaa perheiden hyvinvointia.
Vahvistetaan hyvinvointia tukevia ympäristöjä ja kulttuuripalveluja	- Kehitetään turvallisia, viihtyisiä ja saavutettavia arkiympäristöjä (leikkipuistot, lähiliikuntapaikat, ulkokuntosalit, puistot) - Parannetaan pyöräily- ja kävelyreittien turvallisuutta ja kunnossapitoa - Hyödynnetään kirjaston, kulttuuripalvelujen ja nuorisotilojen toimintaa lasten ja nuorten hyvinvoinnin tukena - Tuetaan kulttuuri- ja taidetoimintaa sekä lasten ja nuorten omia kulttuuriharrastuksia - Varmistetaan lähiliikuntapaikkojen ja leikkipaikkojen saavutettavuus myös reuna-alueilla - Järjestetään matalan kynnyksen tapahtumia, kulttuuriaktiviteetteja ja ulkotoimintaa yhteistyössä eri toimijoiden kanssa	- Perheiden harrastamisen odotetaan tuovan hyvinvointia koko perheelle. Perheen yhteinen aika lisääntyy ja vahvistaa yhteisöllisyyttä. - Helposti saavutettavat harrastusmahdollisuudet vahvistavat liikunnallista elämäntapaa, luovuutta ja sosiaalisia taitoja
Lisätään liikkumista arjessa	- Lisätään arjen liikettä varhaiskasvatuksessa, kouluissa ja vapaa-ajalla (aktiiviset välitunnit, ulkoilu, liikunnalliset siirtymät) - Toteutetaan Liikkuva Varhaiskasvatus – Koulu – Opiskelu – Aikuinen -kokonaisuuksia - Mahdollistetaan maksuton liikuntatilojen käyttö alle 18-vuotiaille - Tuetaan turvallisia ja houkuttelevia liikkumisen ympäristöjä (reitit, puistot, lähiliikuntapaikat) - Kannustetaan perheitä hyödyntämään lähiliikuntapaikkoja (laavut, liikuntareitit, uimarannat, perhepuisto, leikkikentät) - Tehdään yhteistyötä seurojen, järjestöjen ja toimialojen kanssa arjen liikkumisen edistämiseksi	- Aktiivisuus ja koulupäivän jaksaminen paranevat - Fyysinen kunto ja liikkuvuus paranevat (Move-tulokset)

Helmikuun loppuun mennessä esitetään päätöksentekijöille kuntalaisten hyvinvoinnin tilannekatsaus perustuen viimeisimpiin mittaustuloksiin.

Lasten ja nuorten tilastoja käsitellään asiakirjassa omana kokonaisuutena, jonka tietoja käytetään toimintojen/palvelujen kehittämisessä.

Arjen osallisuus ja kohtaaminen

- Lasten, nuorten ja perheiden osallisuuskyselyt (osallisuus ja kuulluksi tuleminen)
- Osallistuminen kaupungin kuulemistilaisuuksiin ja verkkokyselyihin
- Nuorten osallistuminen nuorisovaltuustoon ja oppilaskuntiin
- Walk in -palvelun kävijämäärät (nuorten matalan kynnyksen ohjaus ja neuvonta)
- Nuorisotilojen kävijämäärät
- Avoimien kohtaamispaikkojen määrä ja saavutettavuus
- Avoimien kohtaamispaikkojen käyttöaste
- Lasten ja nuorten tapahtumien määrä ja osallistujamäärät (kaupunki ja järjestöt)
- Arjen kohtaamisten määrä ja laatu palveluissa ja yhteisöissä (varhaiskasvatus, kulttuuri-, liikunta- ja nuorisopalvelut)
- Lasten ja nuorten kokemus kohtaamisesta
- Palautekanavien käyttö ja palautemäärät

Kasvun ja oppimisen vahvistaminen

- Vasukeskustelut: varhaiskasvatussuunnitelman tavoitteiden seuranta
- Leopsit: esiopetuksen lapsikohtaisen suunnitelman ja tuen toteutuminen
- Tuen toteuma: ryhmä- ja oppilas-kohtaisen tuen toteutuminen arjessa.
- Siirtokeskustelut: siirtymät varhaiskasvatuksesta esiopetukseen ja alkuopetukseen
- Päätötodistusten keskiarvo: oppimisen edistymisen kuntatason seuranta
- Poissaolomalli: poissaolojen määrä ja varhainen tunnistaminen
- Varda-tiedot: osallistuminen ja tuen tiedot varhaiskasvatuksessa
- Vipunen-tieto: oppimistulokset ja koulutusjatkumot valtakunnallisesta tilastosta
- Täydennyskoulutukset: henkilöstön osaamisen vahvistaminen
- Kirjaston lainausmäärät: lukemisen ja oppimisen tukeminen

Hyvinvointia ja terveyttä tuottava elämäntapa

- Valssi-arviointi: varhaiskasvatuksen arjen, leikin, liikkumisen ja hyvinvoinnin arviointi
- Neuvolayhteistyö: alle kouluikäisten kasvun ja kehityksen seuranta
- Kouluterveyskysely: oppilaiden hyvinvoinnin ja arjen kokemusten seuranta
- Move!-mittaus: fyysisen toimintakyvyn seuranta alakouluikäisillä
- Koulujen PT-toiminnan raportit: oppilaiden liikkumisen ja hyvinvointitavoitteiden tukeminen
- Liikuntatilojen käyttöaste: lasten ja nuorten liikuntamahdollisuuksien saavutettavuus
- Harrastustoiminnan osallistujamäärät: liikunnan ja kulttuurin harrastuneisuus
- Teaviisari: kunnan terveyden edistämisen rakenteiden arviointi
- Hyte-kerroin: hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen vaikuttavuus
- Hyvinvointiprofiili: alueellinen koottu hyvinvointitieto
- Päihdetilastot: nuorten päihteiden käytön kehitys
- Lastensuojelun tunnusluvut: hyvinvoinnin riskien ja tuen tarpeiden kehitys

Kasvun ja oppimisen polku etenee varhaiskasvatuksesta toiselle asteelle rakentuen lasten ja nuorten hyvinvointia tukevaksi kokonaisuudeksi. Kemin tiivis kouluverkko mahdollistaa sujuvat siirtymät ja yhteistyön eri ikäryhmien välillä. Toimintaa ohjaavat varhaiskasvatussuunnitelmat, opetussuunnitelmat ja opiskeluhooltolaki, mutta tärkeintä on arjen tasolla näkyvä, lasten tarpeista lähtevä työ.

Hyvinvoinnin tukena toimivat myös neuvolapalvelut ja kouluterveydenhuolto, jotka tarjoavat ennaltaehkäisevää tukea ja varhaista puuttumista lapsen ja nuoren kasvun eri vaiheissa. Yhteistyö perheiden, varhaiskasvatuksen, koulujen ja terveydenhuollon välillä muodostaa vahvan perustan kokonaisvaltaiselle hyvinvoinnille.

Toimintaympäristöjä kehitetään Kemissä suunnitelmallisesti ja lapsilähtöisesti – tilat, piha-alueet ja toimintakulttuuri tukevat lasten aktiivisuutta, luontosuhdetta ja yhteisöllisyyttä. Suunnittelussa huomioidaan kestävyys, terveellisyys ja turvallisuus.

Päiväkodeissa ja kouluissa liike on osa arkea, ja tilat muuntuvat joustavasti leikkiin, oppimiseen ja vuorovaikutukseen. Lasten liikkumista ja harrastamista tukevat Liikkuvan varhaiskasvatuksen liikuntavastaavat, Liikkuva-koulun kouluPT-toiminta sekä Kemin kaupungin harrastekoordinaattori. Kouluissa toteutetaan kerhotoimintaa lasten toiveiden pohjalta.

Kemin koulupolku ei ole vain opetusta, vaan osa laajempaa kokonaisuutta, jossa yhdistyvät kasvun tuki, hyvinvointi ja osallisuus. Näin rakennetaan kestäväää ja elinvoimaista tulevaisuutta lapsille ja nuorille.

Varhaiskasvatuksen ja koulujen hyvinvointityö

Kemi ei jätä nuoria yksin – nuorisotyö kohtaa, kuuntelee ja kulkee mukana

Kemin nuorisotyö on kokonaisvaltaista, nuorten tarpeista lähtevää toimintaa. Se tarjoaa nuorille mielekästä tekemistä, turvallisia aikuisia ja tukee kasvua, hyvinvointia ja osallisuutta arjessa.

Nuorisotilat Takitsu (Takajärvellä), Siipi (Hepolassa), Huvikumpu (Keskustassa) ja Kohtaamo Stage (Kulttuurikeskuksessa) tarjoavat nuorille turvallisia ja helposti lähestyttäviä kohtaamispaikkoja, myös koulujen loma-aikoina.

Loma-aikoina järjestetään leirejä ja retkiä. Kesäisin nuorisotyö jalkautuu sinne, missä nuoret ovat – rannoille, keskusta, skeittiparkille ja koulun pihalle. Liikkuva nuorisotyö tuo toimintaa koko kaupungin alueelle.

Koulunuorisotyö tukee oppilaiden hyvinvointia, osallisuutta ja yhteisöllisyyttä koulupäivän aikana. Nuorisotyöntekijät ovat helposti lähestyttäviä aikuisia, jotka kuuntelevat, kannustavat ja auttavat arjen kysymyksissä. Työtä tehdään tiiviissä yhteistyössä koulun henkilöstön, huoltajien ja muiden toimijoiden kanssa.

Kemi Factori on kulttuuri- ja musiikkipainotteista nuorisotyötä, joka tukee lasten ja nuorten harrastamista sekä luovaa ilmaisua. Factori tarjoaa treenitiloja Huvikummissa, bänditoimintaa, musiikkilaitteiston käyttömahdollisuuksia sekä ohjausta eri instrumenteissa. Toiminta antaa nuorille tilaisuuksia kehittyä, esiintyä ja kokea onnistumisia. Lisäksi Factori järjestää musiikkitapahtumia ja koululaiskonsertteja, joissa nuoret pääsevät esille omana itsenään.

Etsivä nuorisotyö tukee alle 29-vuotiaita nuoria, joilla on riski jäädä palvelujen ulkopuolelle. Toiminta perustuu vapaaehtoisuuteen ja nuoren omiin tarpeisiin. Tavoitteena on oikea-aikainen tuki, joka auttaa nuorta löytämään polkunsä – nuorisotyöntekijä kulkee rinnalla niin kauan kuin nuori haluaa ja hyötyy siitä.

Ohjaamo on kaikille alle 30-vuotiaille tarkoitettu matalan kynnyksen monialainen yhteispalvelu.

Ohjaamo tarjoaa maksutonta neuvontaa, ohjausta ja palveluita, joiden tarkoituksena on edistää nuorten opiskelumahdollisuuksia, työllistymistä, toimintavalmiuksia ja hyvinvointia. Palvelu on nuorten helposti saavutettavissa.

Yhteispalvelun tavoitteena on

- Edistää nuorten siirtymiä työhön ja koulutukseen tai muuhun tavoitteelliseen toimintaan
- Vahvistaa nuorten osallisuutta, hyvinvointia ja toimintakykyä

Ohjaamotiimiin kuuluu alueen nuorten palveluekosysteemin keskeiset toimijat Meri-Lapin työllisyysalueelta, Kemin kaupungin työllisyyspalveluista ja etsivästä nuorisotyöstä, hyvinvointialueelta, sosiaalityöstä, mielenterveystyöstä ja riippuvuuksien hoidosta sekä jälkihuollosta, Meriva sr:ltä, Kelalta, Lappialta, Nuorisoasuntoliitto NAL:sta ja tarvittaessa muita asiantuntijoita. Vuoden 2025 alusta kaikki nuoret palvelevat Ohjaamo –toiminta-alustalla. Fyysinen asiointi pyritään keskittämään Ohjaamolle, mutta nuoria voidaan palvella muissakin toimipisteissä.

Kemin kaupungin työllisyyspalvelut

Kemin kaupungin työllisyyspalvelut vastaa Kemin kaupungin nuorten kesätyöllistämisestä. Meriva sr:n kanssa on kumppanuussopimus, joka pitää sisällään mm. nuorten työpaja-toiminnan järjestämisen.

TE-palvelut nuorten mukana – Ohjaamo ja Kemin työllisyyspalvelut

Maahanmuuttopalvelut

Kemin kaupungin maahanmuuttopalvelut tukevat kotoutumista tarjoamalla ohjausta arjen asioihin, palveluihin ja yhteiskuntaan integroitumiseen. Palvelut suunnataan myös lapsiperheille ja nuorille yhteistyössä perhekeskuksen, koulujen ja muiden toimijoiden kanssa.

Monialainen yhteistyö tukee lasten ja nuorten hyvinvointia kokonaisvaltaisesti. huomioiden maahanmuuttajaperheiden tarpeet osana varhaiskasvatusta, oppilashuoltoa ja perhetyötä. Nuorille tarjotaan tukea muun muassa etsivän nuorisotyön ja nuorisotilojen kautta. Toiminnassa painotetaan osallisuutta, yhteisöllisyyttä ja kulttuurista moninaisuutta.

Monikulttuurikeskus Mikseri, jota ylläpitää Setlementti Toivola ry, tarjoaa matalan kynnyksen kohtaamispaikan kaikenikäisille. Mikserissä järjestetään vapaa-ajan toimintaa, kielikahviloita ja vertaistukea, jotka tukevat kotoutumista ja yhteisöllisyyttä.

Maahanmuuttopalveluiden tukipalveluina ovat Kemin kaupungin kaikki kulttuuripalvelut, jotka järjestävät muun muassa ohjattuja tutustumisia kirjastoon, museoihin, taidenäyttelyihin sekä lastenkulttuurin palvelut.

SYSSLUKUKAUSI

- Nuorisotyö
 - Koulunuorisotyö
 - Nuorisotilatoiminta (Takajärvi, Hepola, Huvikumpu)
 - Nuorisokahvilatoiminta (Kulttuurikeskus)
 - Factori – kulttuurinen/musiikillinen nuorisotyö
 - Nuorisotyön viikko, Halloween, lasten discoja, nuorten bänditapahtumia, osallistuminen muiden tapahtumiin, yhteistyö
- Taidemuseo ja Historiallinen museo
 - Näyttelyt ja opastukset
- Kirjasto
 - Varhaiskasvatusikäisille satutunnit ja satudiplomi
 - Koululaisille kirjastoleikki ja -seikkailu, mediasatutunnit, kirjavinkkaus, lukudiplomit, hahmotyöpajat, pakopeli, nuorten tila
- Lastenkulttuurikeskus
 - Taidetoiminta perheille ja koululuokille
- Tapahtumatoimisto
 - Border Pride
 - Taiteiden yö ja Joulunavaus
 - Lumiukon joulumyyjäiset
- Kivalo-opisto
 - Lasten ja nuorten kurssit ja muu kurssitoiminta, esim. metsästäjän tutkinto
- Meri-Lapin musiikkiopisto
 - Musiikillinen varhaiskasvatus ja taiteen perusopetus
- Uimahalli
 - Alle 18-vuotiaiden maksuton käyttöoikeus kolmena iltapäivänä viikossa
 - Vauva- ja perheuintiryhmät
- Maksuttomat harjoitusvuorot alle 18-vuotiaille kaupungin liikuntatiloissa
- Harrastusten jäänmurtaja eli Harrastamisen Suomen mallin mukainen harrastustoiminta Kemin kouluilla
- Harrastusten esittely
 - Harrastusviikko kouluilla
 - Harrastemessut
 - BeActive-tapahtuma yläkoululaisille
- Arkeologian viikko 5.-luokkalaisille

KEVÄTLUKUKAUSI

- Nuorisotyö
 - Nuorisotyö
 - Koulunuorisotyö
 - Nuorisotilatoiminta, tilakauden päättäjäiset
 - Nuorisokahvilatoiminta
 - Factori – kulttuurinen/musiikillinen nuorisotyö
- Taidemuseo ja Historiallinen museo
 - Näyttelyt ja opastukset
- Kirjasto
 - Varhaiskasvatusikäisille satutunnit ja satudiplomi
 - Koululaisille kirjastoleikki ja -seikkailu, mediasatutunnit, kirjavinkkaus, lukudiplomit, hahmotyöpajat, pakopeli, nuorten tila
- Lastenkulttuurikeskus
 - Taidetoiminta perheille ja koululuokille
- Tapahtumatoimisto
 - Koululaisjazz
 - Rasisminvastaisen viikon tapahtuma
 - Lasten disco
- Kivalo-opisto
 - Lasten ja nuorten kurssit ja muu kurssitoiminta
- Meri-Lapin musiikkiopisto
 - Musiikillinen varhaiskasvatus ja taiteen perusopetus
- Uimahalli
 - Alle 18-vuotiaiden maksuton käyttöoikeus kolmena iltapäivänä viikossa
 - Vauva- ja perheuintiryhmät
 - Vesisankarit-tapahtuma koululaisille
 - Unelmien liikuntapäivä/-viikko
- Maksuttomat harjoitusvuorot alle 18-vuotiaille kaupungin liikuntatiloissa
- Harrastusten jäänmurtaja eli Harrastamisen Suomen mallin mukainen harrastustoiminta kouluilla

LOMA-AJAT

SYSSLOMA

- Nuorisotyö
 - Toimintapäivät/leiritoimintaa
 - Nuorisotilatoiminta
- Taidemuseo ja Historiallinen museo
 - Näyttelyt ja -aktiviteetit
- Kirjasto
 - Satutunnit ja satudiplomi, kirjastoleikki ja -seikkailu, mediasatutunnit, kirjavinkkaus, lukudiplomit, hahmotyöpajat, pakopeli, nuorten tila
- Lastenkulttuurikeskus
 - Taidetoiminta perheille
- Uimahalli
 - Syysloman uimakoulu

JOULULOMA

- Nuorisotyö
 - Nuorisotilatoiminta
 - Toimintapäivät/leiritoimintaa
 - Laskettelureissu nuorille
- Taidemuseo ja Historiallinen museo
 - Näyttelyt ja -aktiviteetit
- Kirjasto
 - Satutunnit ja satudiplomi, kirjastoleikki ja -seikkailu, mediasatutunnit, kirjavinkkaus, lukudiplomit, hahmotyöpajat, pakopeli, nuorten tila
- Tapahtumatoimisto
 - Uudenvuoden juhlallisuudet

TALVILOMA

- Nuorisotyö
 - Nuorisotilatoiminta
 - Toimintapäivät/leiritoimintaa
 - Laskettelureissu nuorille
- Taidemuseo ja Historiallinen museo
 - Näyttelyt ja -aktiviteetit
- Kirjasto
 - Satutunnit ja satudiplomi, kirjastoleikki ja -seikkailu, mediasatutunnit, kirjavinkkaus, lukudiplomit, hahmotyöpajat, pakopeli, nuorten tila
- Lastenkulttuurikeskus
 - Taidetoiminta perheille
 - Mangapäivä (kirjasto mukana)
- Uimahalli
 - Hiihtoloman uimakoulu

KESÄLOMA

- Nuorisotyö
 - Toimintapäivät alakoululaisille
 - Leiritoimintaa
 - Päiväreissuja 10-17-vuotiaille
 - Liikkuva nuorisotyö (PuuhaPaku)
 - Jalkautuva nuorisotyö nuorten pariin
 - Liikennepuistotoiminta kesä- ja heinäkuun
 - Skeittiparkkitoiminta
- Taidemuseo ja Historiallinen museo
 - Näyttelyt ja opastukset, aktiviteetteja
 - Yli-Jaakheikin savupirtti ja Marttalan museoiden avoimet ovet
- Kirjasto
 - Satutunnit ja satudiplomi
 - Kirjastoleikki ja -seikkailu, mediasatutunnit, kirjavinkkaus, lukudiplomit, hahmotyöpajat, pakopeli, nuorten tila
- Lastenkulttuurikeskus
 - Kesäpajat, puistoseikkailut Meripuistossa, Takapihan taidetuokiot - värikytely
- Tapahtumatoimisto
 - Lastenmusiikkifestari Rondelli, Kaupparaton, Easy Living in Kemi: Nuorten päivä
- Kivalo-opisto
 - Kesäleirit, mm. kädentaidot ja teatterileiri
- Uimahalli
 - Kesäuimakoulu
- Liikkuva varhaiskasvatus -hanke
 - Lasten seikkailurastit

Lisätietoja toiminnasta ja tapahtumista löytyy jokaisen toimijan omilta nettisivuilta.

Vapaa-ajan mahdollisuudet ja harrastaminen Kemissä

Kemin kaupunki tarjoaa lapsille ja nuorille monipuolisia mahdollisuuksia harrastaa, liikkua ja osallistua.

Vapaa-aikaesite kokoaa yhteen tietoa kaupungin kulttuuri-, liikunta- ja nuorisopalveluista sekä eri toimijoiden tarjoamista harrastusmahdollisuuksista.

Tutustu vapaa-aikaesitteeseen

<https://tinyurl.com/vapaa-aikaesite>

VAIKUTUSMAHDOLLISUUDET

- Moniammatillinen nuorten ohjaus- ja palveluverkosto, alustavan suunnitelman esittely ja kommentointimahdollisuus 14.5.2025
- Toimialojen kommenttikierros alustavasta suunnitelmasta 26.5.2025
- Koulujen rehtorit 24.9.2025
- Kemin perhekeskustyöpaja, painopisteiden tavoiteasettelu 9.10.2025
 - 31 monialaista toimijaa: Lapha:n oppilashuollosta, lapsiperheiden palveluista (perheneuvola, perhesosiaalityö, perhetyö), koulujen ja varhaiskasvatuksen henkilöstöstä, nuorisotyöstä ja järjestöistä
- Päiväkodinjohtajat 21.10.2025
- Nuorisovaltuusto 23.10.2025
- Hyvinvointityöryhmä 7.11.2025
- Sähköinen kysely kuntalaisille ja toimijoille hyvinvointisuunnitelman 2026-2029 valmistelutyön tueksi 24.10.-9.11.2025
- Moniammatillinen nuorten ohjaus- ja palveluverkosto 13.11.2025

Työikäisten hyvinvointisuunnitelma vuosille 2026-2029

Hyvinvoinnin nykytilanne: Työlliset ja rakenne työttömät

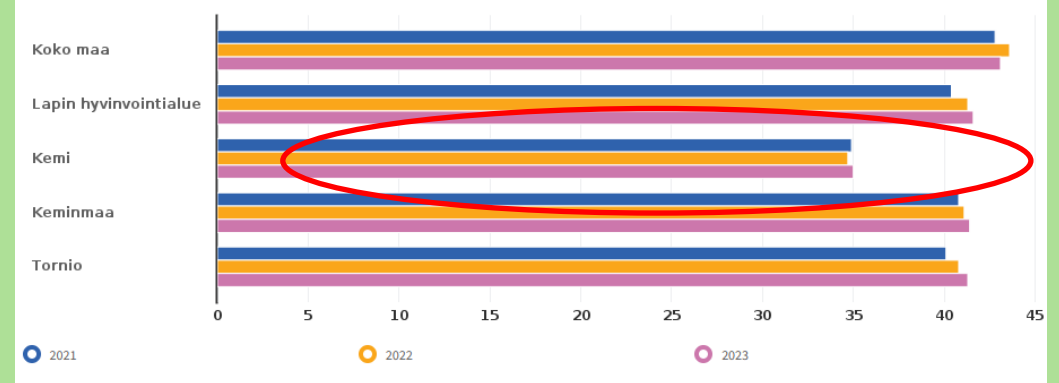
Työllisten osuus prosentteina väestöstä kertoo 15-74 -vuotiaat henkilöt. Tätä työllisten määrää kutsutaan myös työlliseksi työvoimaksi. Kemissä työllisten osuus on alhaisempi, kuin verrokkikunnissa, hyvinvointialueella tai koko maassa.

Rakennetyöttömyys on ongelmallisin osa työttömyydestä (vaikeasti työllistettävät). Kemissä rakennetyöttömien osuus 15–64-vuotiaasta väestöstä on vertailukuntien suurin.

Rakennetyöttömät sisältävät pitkäaikaistyöttömät, rinnasteiset pitkäaikaistyöttömät, palveluilta työttömäksi jääneet ja palveluilta palveluille siirtyneet.

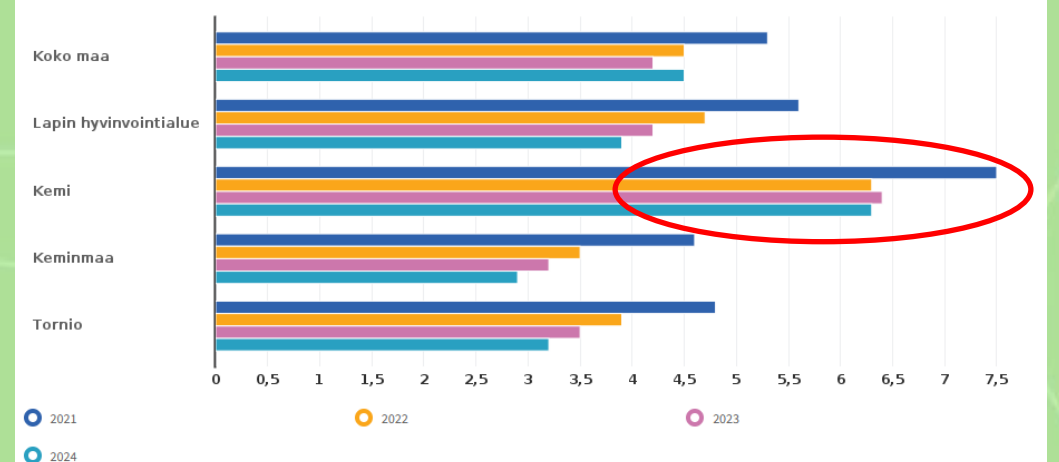
Työlliset, % väestöstä

info ind. 2328 Sukupuoli: Yhteensä

Vaikeasti työllistyvät (rakennetyöttömyys), % 15 - 64-vuotiaista

info ind. 3071 Sukupuoli: Yhteensä

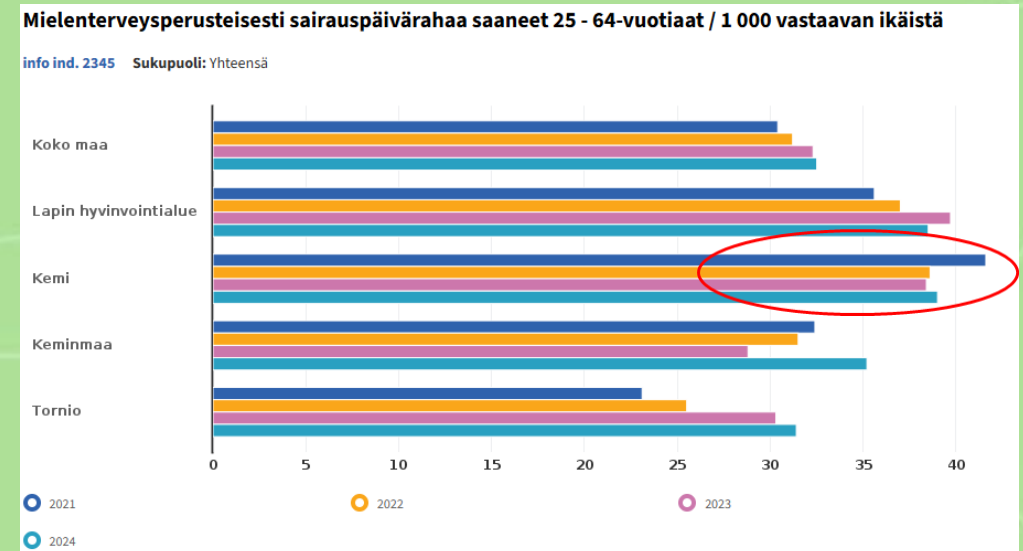
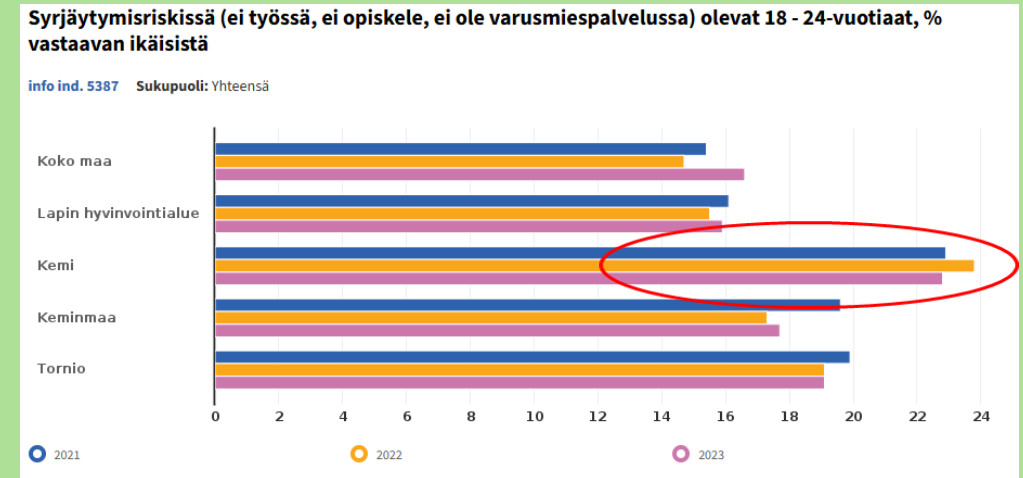

Hyvinvoinnin nykytilanne: Syrjäytymisriskissä elävät

Syrjäytymisriskissä olevien nuorten ja nuorten aikuisten osuus ikäluokasta 18 - 24-vuotiaat on vertailukuntien, Lapin hyvinvointialueen ja koko maan tasoon verrattuna korkeammalla tasolla. Syrjäytymisriskissä ovat nuoret, jotka eivät opiskele, työskentele tai ole varusmies- tai siviilipalveluksessa.

Mielenterveysperusteisesti sairauspäivärahaa saaneet 25–64-vuotiaat on työikäisillä hälyttävän indikaattori.

Tähän kuuluvien määrä on noussut Kemissä huomattavasti jo edellisen vuosikymmenen lopulta, ja osuus on vertailukuntien suurimpia.

Työikäisten painopisteet ja tavoitteet

Osallisuus ja yhteisöllisyys

Lisätään työikäisten osallisuutta ja yhteisöllisyyttä

Vähennetään yksinäisyyttä ja syrjäytymistä

Vahvistetaan paikallista yhteistyötä ja vapaaehtoistoimintaa

Liikunta, arjen hyvinvointi ja terveelliset elämäntavat

Edistetään työpaikkaliikunnan mahdollisuuksia

Parannetaan liikuntapalveluiden saavutettavuutta ja liikunta- ja elämäntapaohjausta

Järjestetään yhteisöllisiä tapahtumia

Mielenterveyden ja työkyvyn tukeminen

Vahvistetaan työikäisten mielenterveyttä

Hyödynnetään hyvinvoinnin vaikutuksia mielenterveyteen

Yhteistyö hyvinvoinnin tukemisessa

Saavutettavat palvelut ja osaamisen vahvistaminen

Vahvistetaan matalan kynnyksen palvelujen saavutettavuutta

Tuetaan elinikäistä oppimista ja osaamisen kehittämistä

Kasvatetaan alueen vetovoimaa ja tunnettavuutta

Tavoitteet	Toimenpiteet	Vaikuttavuus / Tavoitetila
Lisätään työikäisten osallisuutta ja yhteisöllisyyttä	- Järjestetään yhteistyössä tapahtumia. - Tuetaan järjestö-, asukasyhdistys- ja vertaistoimintaa. - Toteutetaan ja luodaan uusia matalan kynnyksen osallistumismahdollisuuksia esim. kuntalaiskuulemisia.	Työikäisten sosiaalinen hyvinvointi vahvistuu yhteisöllisyys lisääntyy ja osallistavien toimintamuotojen avulla.
Vähennetään yksinäisyyttä ja syrjäytymistä	- Kohdennetaan tukea pitkäaikaistyöttömille ja osa-aikatyöllisille - Yksinäisyyden ja syrjäytymisen ilmiöitä tunnistetaan paremmin ja niihin reagoidaan ennaltaehkäisevästi. - Edistetään toimintaa, johon voi tulla yksin ja lähteä mukaan porukkaan	Jokaisella on mahdollisuus kokea osallisuutta, yhteyttä ja merkityksellisyyttä arjessaan
Vahvistetaan paikallista yhteistyötä ja vapaaehtoistoimintaa	- Tehdään yhteistyötä hyvinvointialueen ja työllisyyspalvelujen kanssa. - Tuetaan vapaaehtoistoimintaa ja sen näkyvyyttä. - Kaupungin tilojen laajempi iltakäyttö yhteisötoimintaan.	Yhteistyötä tehdään laajasti, jonka vaikutuksesta yhteisöllisyys ja osallisuus lisääntyy.

Työikäisten hyvinvointisuunnitelman painopiste

Liikunta, arjen hyvinvointi ja terveelliset elämäntavat

Tavoitteet	Toimenpiteet	Vaikuttavuus / Tavoitetila
Edistetään työpaikkaliikunnan mahdollisuuksia	- Tuetaan työikäisten mahdollisuuksia liikkua, palautua ja ylläpitää terveellisiä elämäntapoja. - Kannustetaan liikkumaan jalan ja pyörin huomioimalla turvalliset katu- ja pyörätieverkostot työmatkaliikkumiseen. - Edistetään liikenneturvallisuutta lisääviä toimenpiteitä.	Liikunta ja hyvinvointi ovat luonteva osa arkea, työelämää ja vapaa-aikaa.
Parannetaan liikuntapalveluiden saavutettavuutta ja liikunta- ja elämäntapaohjausta	- Kivalo-opiston liikunta- ja harrastuskurssit tukevat työikäisten hyvinvointia. - Liikunta- ja harrastusmahdollisuuksia myös iltaisin ja viikonloppuisin.	Liikkuminen auttaa palautumaan ja ylläpitämään terveellisiä elämäntapoja.
Järjestetään yhteisöllisiä tapahtumia	- Järjestetään erilaisia tapahtumia mm järjestö- ja harrastusmessuja, tuetaan kolmannen sektorin tuottamia tapahtumia kumppanuusavustuksin. - Tapahtumatoimistolla on vahva rooli työikäisten tapahtumissa.	Työikäiset voivat hyvin ja jaksavat arjessaan.

Työikäisten hyvinvointisuunnitelman painopiste

Mielenterveyden ja työkyvyn tukeminen

Tavoitteet	Toimenpiteet	Vaikuttavuus / Tavoitetilä
Vahvistetaan työikäisten mielenterveyttä	- Työikäisten mielenterveyttä vahvistetaan järjestämällä hyvinvointia tukevia kampanjoita ja tapahtumia. - Toimivat työllisyys-, liikunta- ja kulttuuripalvelut ja harrastusmahdollisuudet vahvistavat hyvinvointia.	Työikäisten mielenterveys vahvistuu ja hyvinvointi lisääntyy.
Hyödynnetään hyvinvoinnin vaikutuksia mielenterveyteen	- Mielenterveyttä tuetaan kokonaisvaltaisesti hyödyntämällä liikunnan, kulttuurin ja luonnon voimavaroja. - Tarjotaan helposti saavutettavia matalan kynnyksen palveluja ja ryhmätoimintaa.	- Hyvinvointia tukevat voimavarat lisäävät mielenterveyttä ja tietoisuutta sen merkityksestä. - Matalankynnyksen toiminta lisää tietoisuutta mielenterveyden merkityksestä ja tukikeinoista.
Yhteistyö hyvinvoinnin tukemisessa	- Ohjataan Laphan ja muiden palveluja tarjoavien toimijoiden piiriin - Laaja-alaista yhteistyötä järjestöjen ja Laphan kanssa Hyvinvointia arkeesi -palvelu - Järjestetään kohdennettua toimintaa kirjastolla ja Kivalo-opistossa kursseja. - Työnhakijoiden ja pitkäaikaistyöttömien mielenterveyden tuki on osa työllistymispolkua. - Ehkäistään lähisuhdeväkivaltaa sen tunnistamisen ja puheeksioton kautta esim Nollalinjan auttava puhelin ja chat	- Työikäisten mielenterveys, toimintakyky ja työllistymisen edellytykset paranevat. - Ennalta ehkäistään terveyshaittoja, sosiaalista syrjäytymistä ja lähisuhdeväkivaltaa.

Työikäisten hyvinvointisuunnitelman painopiste

Saavutettavat palvelut ja osaamisen vahvistaminen

Tavoitteet	Toimenpiteet	Vaikuttavuus / Tavoitetila
Vahvistetaan matalan kynnyksen palvelujen saavutettavuutta	- Tarjotaan palveluja ilman ajanvarausta (Pointti, IP-Pointti, Ohjaamo). - Kehitetään jalkautuvaa palvelutoimintaa eri toimialoilla. - Tiedotetaan palveluista selkeästi ja monikanavaisesti.	Työikäisillä on helppo pääsy palveluihin, koulutukseen ja työllistymistä tukeviin palveluihin.
Tuetaan elinikäistä oppimista ja osaamisen kehittämistä	- Hyödynnetään Kivalo-opiston monipuolista koulutustarjontaa jatkuvan oppimisen tueksi - Kemin kumppanuussopimukset Lappian, Lapin AMK:n ja Lapin yliopiston kanssa tukee sosiaalista kestävyyttä ja osaamisen vahvistamista	Työikäisen väestön osaaminen ja jatkuva oppiminen kehittyvät yhteistyössä
Kasvatetaan alueen vetovoimaa ja tunnettavuutta	- Hyödynnetään Visit Kemin matkailumarkkinointia elinvoiman ja houkuttelevuuden edistämässä. - Viestitään aktiivisesti alueen vahvuuksista ja osaamisesta. - Tarjotaan mahdollisuus käyttää etätyötilaa	Alueen elinvoima ja vetovoima vahvistuvat, osaaminen kehittyy ja sosiaalinen kestävyys paranee yhteistyön kautta.

Helmikuun loppuun mennessä esitetään päätöksentekijöille kuntalaisten hyvinvoinnin tilannekatsaus perustuen viimeisimpiin mittaustuloksiin.

Työikäisten tietoja käsitellään asiakirjassa omana kokonaisuutena, jonka tietoja käytetään toimintojen/palvelujen kehittämisessä.

Seurantamittarit ja tietokannat

- Mielenterveysperusteisesti sairauspäivärahaa saaneet 25 - 64-vuotiaat / 1 000 vastaavan ikäistä (ind. 2345)
- Työkyvyttömyyseläkettä saavat 25 - 64-vuotiaat, % vastaavan ikäisestä väestöstä (ind. 306)
- Toimeentulotukea pitkäaikaisesti saaneet 25 - 64-vuotiaat, % vastaavan ikäisestä väestöstä (ind. 234)
- Työlliset, % väestöstä (ind. 2328)
- Vaikeasti työllistyvät (rakennetyöttömyys), % 15 - 64-vuotiaista (ind. 3071)
- Hyvinvointikysely: paikallisesti mitattu hyvinvointitieto
- Liikunta- ja elämäntapaneuvonnan asiakasmäärä
- Avoimien kohtaamispaikkojen kävijämäärä
- Työikäisille suunnattujen tapahtumien määrä ja osallistujamäärät (kaupunki ja järjestöt)
- Liikuntatilojen käyttöaste: työikäisten liikuntamahdollisuuksien saavutettavuus
- Harrastustoiminnan osallistujamäärät: liikunnan ja kulttuurin harrastuneisuus
- Teaviisari: kunnan terveyden edistämisen rakenteiden arviointi
- Hyte-kerroin: hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen vaikuttavuus
- Hyvinvointiprofiili: alueellinen koottu hyvinvointitieto
- Päihdekysely: päihteiden saatavuus, käyttö ja häiriökäytön kehitys

VAIKUTUSMAHDOLLISUUDET

- Hyvinvointityöryhmä 7.11.2025
- Sähköinen kysely kuntalaisille ja toimijoille hyvinvointisuunnitelman 2026-2029 valmistelutyön tueksi 24.10.-9.11.2025

Ikäihmisten hyvinvointisuunnitelma 2026-2029

lääkäiden hyvinvointi Kemissä

lääkkäiden hyvinvointi kunnassa

Kuntalain (2015/410) 1 § mukaan **kunnan tehtävänä on edistää asukkaidensa hyvinvointia ja alueensa elinvoimaa.**

- Palvelut tulee järjestää taloudellisesti, sosiaalisesti ja ympäristöllisesti kestävällä tavalla.
- Kunnat ja hyvinvointialueet vastaavat hyvinvoinnin ja terveyden edistämisestä ja hoitavat sitä yhdessä muiden toimijoiden, kuten yritysten ja järjestöjen kanssa.
- Tarvittavat toimenpiteet kirjataan ikääntyneen väestön hyvinvointisuunnitelmaan.
- Ikäihmisten hyvinvointisuunnitelma on osa Laajaa hyvinvointi- ja turvallisuussuunnitelmaa 2026-2029.

Mistä hyvinvointi koostuu?

lääkkäiden ihmisten hyvinvointia tukevat monet asiat. Niitä ovat esimerkiksi

- **aktiivisuus sekä hyvä terveys ja toimintakyky**
- **perhe, muut läheiset ja ystävät**
- **osallisuus ja yhdessä tekeminen**
- **turvallinen elinympäristö**
- **seksuaalinen hyvinvointi**
- **vapaaehtoistyö ja järjestötoiminta**

Terveysten ja Hyvinvoinninlaitos THL

Ikäystävällinen kunta luo mahdollisuudet hyvään elämään

Ikäystävällisessä kunnassa iäkkäiden asukkaiden toiveita ja tarpeita kuunnellaan, jotta heillä on mahdollisuus omannäköiseen elämään.

Suurin osa iäkkäiden ihmisten käyttämistä palveluista on muita kuin sosiaali- ja terveyspalveluja.

Kunta vaikuttaa merkittävästi siihen

- **mitä palveluja kunnassa on tarjolla**
- **miten helposti palveluja on saatavilla**
- **kuinka lähellä ja saavutettavissa palvelut ovat**
- **kuinka selkeä ja toimiva kokonaisuus palveluista muodostuu**

Palvelut voivat olla helposti saavutettavissa monin tavoin.

Ne voivat sijaita fyysisesti lähellä, liikkua asiakkaan luokse tai olla sähköisinä paikasta riippumattomia.

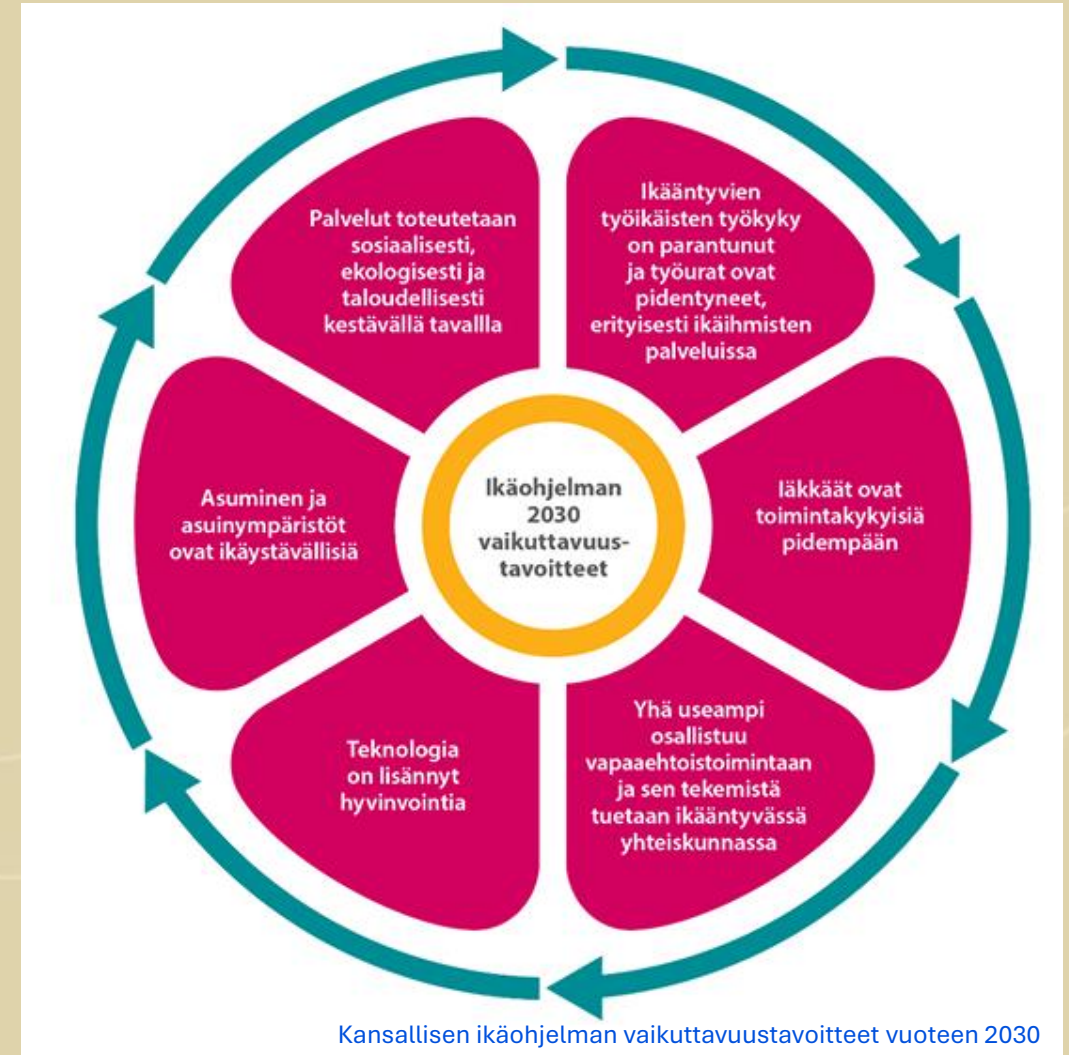

Väestön vanhenemiseen varautumiseksi on laadittu vuonna 2020 Kansallinen ikäohjelma vuoteen 2030:
Tavoitteena ikäkyvykäs Suomi.

Ikäohjelmassa määritellään yhteinen suunta ja keinot, joiden avulla asioita tarkastellaan poikkihallinnollisesti ja yli vaalikausien.

Toimenpide-ehdotukset vuosille 2027–2030:

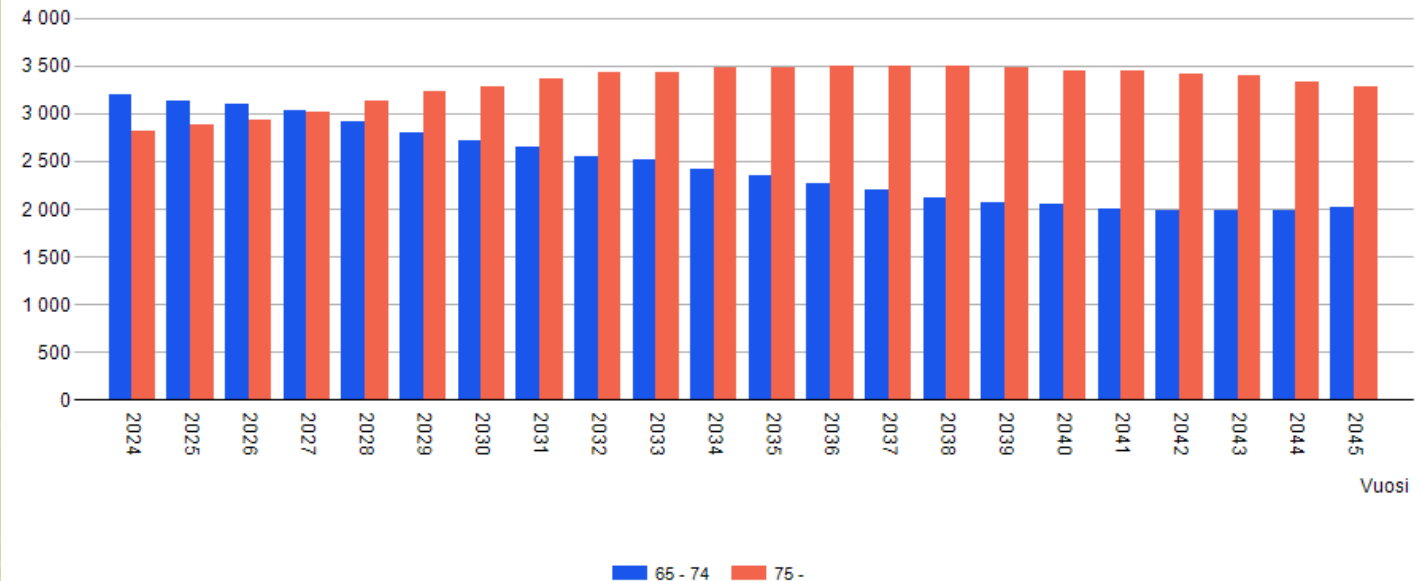
- Iäkkäiden antaman tiedon, tutkitun tiedon ja luotettavan seurantatiedon hyödyntäminen palveluekosysteemin rakentamisessa.
- Toimenpiteet, joilla tuetaan iäkkään ihmisen kotona-asumista turvallisesti ja hyvinvoivana.
- Ekologinen kestävyysajattelu on osa palvelujen suunnittelua ja käytäntöjä.
- Ikääntyneiden ravitsemuksen seurantajärjestelmästä saadun tiedon käyttäminen vaikuttavuus- ja kustannusvaikuttavuusarvioinnissa sekä hyödyntäminen toiminnan kehittämisessä.

Väestöennuste vuoteen 2045

- **Kemissä 75 vuotta täyttäneitä** oli 31.12.2024 14,6 prosenttia väestöstä.
- Tilastokeskuksen väestöennusteessa 2024 arvioidaan yli 75 vuotiaiden määrän Kemissä lisääntyvän seuraavan 10 vuoden ajan ja kääntyvän sen jälkeen hienoiseen laskuun.
- Vuoteen 2045 mennessä 75 vuotta täyttäneitä ennustetaan olevan 20,5 prosenttia väestöstä.
- 65-74 vuotiaiden ikäryhmän osuuden ennustetaan vähenevän tulevina vuosina.

Väestöennuste 2024: Väestö 31.12. muuttujina Ikä ja Vuosi. Kemi, Yhteensä, Väestö 31.12. (ennuste 2024).

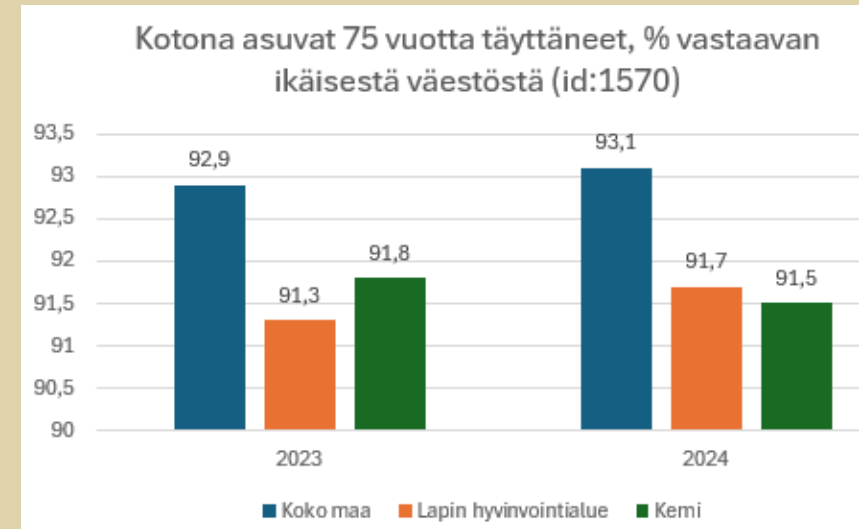

Lähde: Tilastokeskus

Ikääntyvien hyvinvoinnin nykytilanne: asuinolot

75 vuotta täyttäneistä kemiläisistä kotona asuvia vastaavan ikäisestä väestöstä asuu 1,6 prosenttia vähemmän koko maan keskiarvoon verrattuna.

Yksinasuvia 75 vuotta täyttäneitä on 51,4 prosenttia, mikä on 6,3 prosenttia enemmän kuin vastaavan ikäisestä asuntoväestöstä koko maan keskiarvoon verrattuna.

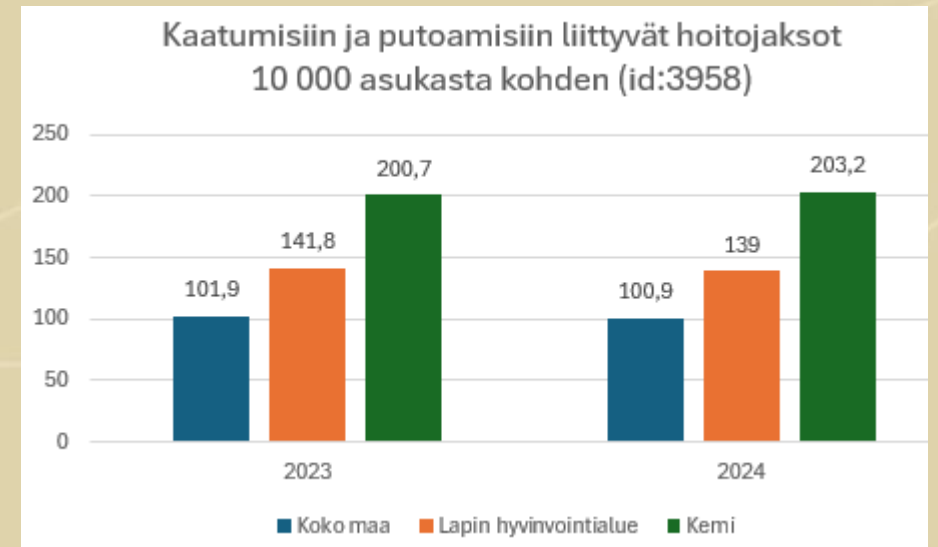
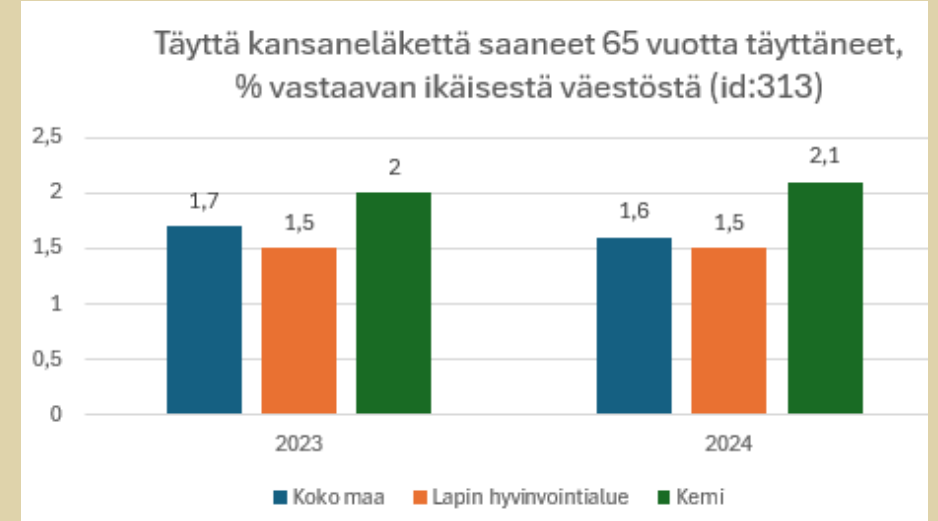

Ikääntyvien hyvinvoinnin nykytilanne

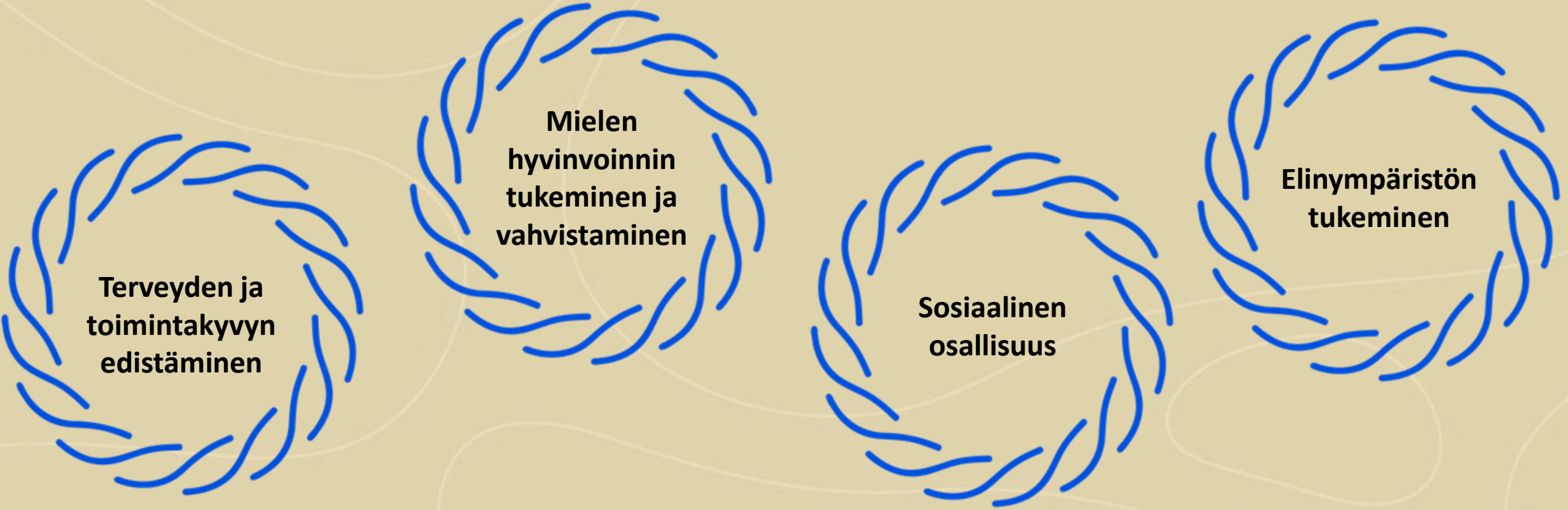
Täyttä kansaneläkettä saavien osuus osoittaa pienituloisuutta eläkeikäisessä väestössä. Kemiläisten osalta täyttä kansaneläkettä saavien osuus vastaavan ikäisestä väestöstä on 2,1 prosenttia, mikä on kolmasosan suurempaa koko maan keskiarvoon verrattuna.

Kaatumisiin ja putoamisiin liittyvät hoitajaksot kemiläisten osalta ovat kaksinkertaisesti yleisempiä kuin koko maan keskiarvoon verrattaessa.

Ikääntyneiden ihmisten kaatumisia voidaan ehkäistä poistamalla ympäristöön liittyviä vaaranpaikkoja esimerkiksi huolehtimalla asianmukaisesta hiekoittamisesta sekä tarjoamalla mahdollisuuksia lihaskunnon harjoittamiseen (liikkumisryhmät, liikuntaneuvonta), toimintakyvyn ylläpitämiseen (ulkoilureitit, fyysinen ympäristö ja muistineuvonta) sekä sopivaan ja riittävään ravintoon (ravitsemus- ja ruokapalvelut).

Ikäihmisten hyvinvoinnin edistämisen painopisteet

**Terveyden ja
toimintakyvyn
edistäminen**

**Mielen
hyvinvoinnin
tukeminen ja
vahvistaminen**

**Sosiaalinen
osallisuus**

**Elinympäristön
tukeminen**

Ikäihmisten painopisteet ja tavoitteet

Terveyden ja
toimintakyvyn
edistäminen

Tuetaan ikääntyneiden
liikkumista ja aktiivista
elämäntapaa

Edistetään hyvää
ravitsemusta ja
terveellisiä
elämäntapoja

Vahvistetaan
ehkäisevää
päihdetyötä ja
kokonaisvaltaista
hyvinvointia

Mielen hyvinvoinnin
tukeminen ja
vahvistaminen

Edistetään terveitä
elämäntapoja ja
kokonaisvaltaista
hyvinvointia

Lisätään fyysistä
aktiivisuutta ja tuetaan
liikkumista arjessa

Vahvistetaan sosiaalista
hyvinvointia ja
yhteisöllisyyttä

Tuetaan elinikäistä
oppimista, luovuutta ja
digiosallisuutta

Sosiaalinen osallisuus

Vahvistetaan
ikäihmisten yhteisöl-
lisyyttä ja osallistumis-
mahdollisuuksia

Lisätään harrastus- ja
kulttuuritoiminnan
saavutettavuutta

Kehitetään Kohtaamo-tilaa
ja muita avoimia
yhteisötiloja

Parannetaan sähköisten
palvelujen
saavutettavuutta ja
osaamista

Elinympäristön tukeminen

Lisätään ulkoilun ja
luonnossa liikkumisen
mahdollisuuksia

Parannetaan esteettömyyttä
ja turvallisuutta
elinympäristössä

Vahvistetaan ikääntyneiden
osallisuutta elinympäristön
kehittämisessä

Turvataan palvelujen ja
liikkumisen saavutettavuus

Ikäihmisten hyvinvointisuunnitelman painopiste

Terveyden ja toimintakyvyn edistäminen

Tavoitteet	Toimenpiteet	Vaikuttavuus / Tavoitetila
Tuetaan ikääntyneiden liikkumista ja aktiivista elämäntapaa	- Tarjotaan monipuolisia liikuntamahdollisuuksia; omaehtoista liikkumista, ohjattuja liikuntaryhmiä ja soveltavaa liikuntaa. - Järjestetään liikunta- ja elämäntapaneuvontaa liikuntapalveluissa yhteistyössä työllisyyspalveluiden, Laphan terveystalveluiden ja kolmannen sektorin kanssa. - Hyödynnetään Kivalo-opiston harrastusryhmiä ja laajaa kulttuuritarjontaa aktiivisen arjen tukena. - Ikäihmisten liikennetaitojen ja -tietojen ylläpitäminen esim. liikenneturvallisuus työn kautta	- Fyysinen toimintakyky ja liikkumisvarmuus säilyvät pidempään. - Sosiaalinen aktiivisuus ja hyvinvointi lisääntyvät ryhmätoiminnan kautta. - Liikunnan kautta ehkäistään yksinäisyyttä, masennusta ja kaatumisia.
Edistetään hyvää ravitsemusta ja terveellisiä elämäntapoja	- Tarjotaan ikäihmisille ravitsemusneuvontaa ja ohjausta esimerkiksi Ikäihmisten ravitsemusportaalin materiaalien avulla. https://www.ruokavirasto.fi/vireytta-seniorivuosiin/ - Tuetaan terveellistä ruokavaliota arjessa - Huolehditaan riittävästä unesta ja palautumisesta osana kokonaisvaltaista hyvinvointia.	- Ravitsemus tukee toimintakykyä, jaksamista ja mielenterveyttä. - Aliravitsemus ja ravitsemukseen liittyvät sairaudet vähenevät. - Ikääntyneet voivat asua kotona pidempään paremmassa kunnossa.
Vahvistetaan ehkäisevää päihdetyötä ja kokonaisvaltaista hyvinvointia	- Toteutetaan ehkäisevää päihdetyötä osana terveellisiä elämäntapoja (savuttomuus, kohtuullinen alkoholin käyttö, oikea lääkkeiden käyttö, rahapelaamisen hallinta). - Tarjotaan neuvontaa ja vertaistukea päihteiden riskikäytön vähentämiseksi. - Nostetaan päihteettömyyden ja mielen hyvinvoinnin yhteys esiin hyvinvointikampanjoissa. - Ehkäistään lähisuhdeväkivaltaa sen tunnistamisen ja puheeksioton kautta esim. Nollalinjan auttava puhelin ja chat	- Päihteiden riskikäyttö vähenee ja hyvinvointi lisääntyy. - Arjen hallinta ja mielen tasapaino vahvistuvat. - Ennalta ehkäistään terveyshaittoja, sosiaalista syrjäytymistä ja lähisuhdeväkivaltaa.

Ikäihmisten hyvinvointisuunnitelman painopiste

Mielen hyvinvoinnin tukeminen ja vahvistaminen

Tavoitteet	Toimenpiteet	Vaikuttavuus / Tavoitetila
Edistetään terveitä elämäntapoja ja kokonaisvaltaista hyvinvointia	- Tarjotaan elämäntapaneuvontaa hyvinvointiin - Tarjotaan tietoa ruokavaliosta, riittävästä unesta ja palautumisesta. - Toteutetaan ehkäisevää päihdetyötä; savuttomuuden ja alkoholin kohtuukäytön edistäminen, turvallinen lääkkeiden käyttö, rahapelaamisen hallinta.	- Ikääntyneiden toimintakyky ja elämänlaatu paranevat. - Päihteiden ja lääkkeiden väärinkäytön riskit vähenevät.
Lisätään fyysistä aktiivisuutta ja tuetaan liikkumista arjessa	- Tuotetaan ikääntyneille soveltuvia liikuntaympäristöjä ja -välineitä (esim. Kiikelin lähimetsä). - Tuetaan liikuntapalveluiden matalan kynnyksen liikunta- ja ulkoiluryhmillä ikääntyvien liikkumista - Kumppanuusavustuksilla tuetaan yhteistyötä järjestöjen kanssa. - Kannustetaan kotona asuvia ikäihmisiä päivittäiseen liikkumiseen ja hyötyliikuntaan. Liikuskelun lisääminen.	- Fyysinen toimintakyky ja itsenäinen arjessa selviytyminen säilyvät pidempään. - Mieliala ja mielen hyvinvointi vahvistuvat liikunnan ja luonnon hyvinvointivaikutusten kautta. - Tavoitellaan sairauksien ennaltaehkäisyä ja kaatumistapaturmien vähentymistä.
Vahvistetaan sosiaalista hyvinvointia ja yhteisöllisyyttä	- Tuetaan ihmissuhteita, vertaisryhmiä ja perhesuhteita edistäviä toimia. - Kannustetaan ikäihmisiä osallistumaan harrastus- ja vapaaehtoistoimintaan sekä yhteisöllisiin tapahtumiin. - Tehdään yhteistyötä järjestöjen, seurakunnan ja kolmannen sektorin kanssa yksinäisyyden ehkäisemiseksi.	- Yksinäisyyden ja syrjäytymisen kokemukset vähenevät. - Ikääntyneet kokevat enemmän osallisuutta, merkityksellisyyttä ja yhteyttä muihin. - Kolmannen sektorin laaja-alainen osaaminen tulee ikäihmisten hyödyksi.
Tuetaan elinikäistä oppimista, luovuutta ja digiosallisuutta	- Tarjotaan oppimis- ja harrastusmahdollisuuksia (Kivalo-opiston kurssit, ikäihmisten yliopisto). - Mahdollistetaan kulttuuria ja luovaa toimintaa; kirjasto, museot, teatteri (kumppanuussopimus), kerhot ja kolmannen sektorin järjestämä toiminta. - Vahvistetaan digilaitteiden ja sähköisten palvelujen käyttövalmiuksia (digineuvonta, henkilökohtainen opastus).	- Elinikäinen oppiminen tukee henkistä vireyttä ja mielen hyvinvointia. - Osallisuus digiyhteiskunnassa lisääntyy ja palvelujen saavutettavuus paranee. - Ikääntyneiden itsenäisyys, turvallisuuden tunne ja arjen hallinta vahvistuvat.

Tavoitteet	Toimenpiteet	Vaikuttavuus / Tavoitetila
Vahvistetaan ikäihmisten yhteisöllisyyttä ja osallistumismahdollisuuksia	- Tuetaan kolmannen sektorin järjestöjen toimintaa kumppanuusavustuksin ja maksuttomin tilavuoroin. - Kannustetaan järjestöjä, yhdistyksiä ja vapaaehtoisia tarjoamaan matalan kynnyksen toimintaa ikääntyneille. - Kehitetään yhteistyötä kaupungin ja järjestöjen välillä osallisuuden vahvistamiseksi, esim. juhlat ja tapahtumat - Kouluyhteistyö esim. koulumummot ja –papat ja kokoontumistilat	- Yhteisöllinen toiminta lisääntyy ja monipuolistuu. - Ikääntyneet osallistuvat aktiivisemmin yhteisötoimintaan ja kokevat olevansa osa yhteisöä. - Kaupungin ja kolmannen sektorin yhteistyö vahvistuu.
Lisätään harrastus- ja kulttuuritoiminnan saavutettavuutta	- Tarjotaan harrastusmahdollisuuksia ja yhteisöllisiä tapahtumia (esim. Kivalo-opiston kurssit, seniori-, harraste- ja järjestömessut, kulttuuritapahtumat). - Edistetään ikääntyneiden osallistumista kulttuuri- ja vapaa-ajan toimintaan myös yhdessä kolmannen sektorin ja seurakunnan kanssa. - Tuodaan toimintaa lähelle asuinalueita	- Kulttuuri- ja harrastustoimintaan osallistuminen kasvaa. - Sosiaaliset kontaktit ja hyvinvointi lisääntyvät. - Yksinäisyyden kokemukset vähenevät
Kehitetään Kohtaamo-tilaa ja muita avoimia yhteisötiloja	- Vahvistetaan Kulttuurikeskuksen Kohtaamotilan käyttöä kaikille ikäryhmille avoimena kohtaamispaikkana. - Tuetaan Kemikammarin ja muiden vastaavien yhteisöjen toimintaa toteuttamalla osana ohjattuja toimintoja ikääntyneiden osallisuuden lisäämiseksi. - Kannustetaan vapaaehtois- ja järjestötoimijoita hyödyntämään Kohtaamotilaa tapahtumiin ja ryhmätoimintaan.	- Avoimet kohtaamispaikat lisäävät arjen vuorovaikutusta ja yhteisöllisyyttä. - Ikääntyneet löytävät uusia sosiaalisia verkostoja ja merkityksellistä tekemistä. - Vähemmän yksinäisyyttä, enemmän yhteyttä ja osallisuutta.
Parannetaan sähköisten palvelujen saavutettavuutta ja osaamista	- Hyödynnetään ja tuodaan tietoa sähköisistä palvelualustoista (Suomi.fi, Laphan palvelutarjotin, Lähellä.fi). - Tarjotaan digineuvontaa ja opastusta ikäihmisille - Varmistetaan palveluiden tiedottaminen on selkeitä ja saavutettavia eri käyttäjäryhmille, myös maahanmuuttaja taustaisille.	- Ikääntyneiden digiosaaminen paranee ja asiointi helpottuu. - Palvelut ovat saavutettavampia ja tukevat itsenäistä elämää. - Yksinäisyyden ja syrjäytymisen riskit vähenevät, kun digiosallisuus vahvistuu

Ikäihmisten hyvinvointisuunnitelman painopiste

Elinympäristön tukeminen

Tavoitteet	Toimenpiteet	Vaikuttavuus / Tavoittila
Lisätään ulkoilun ja luonnossa liikkumisen mahdollisuuksia	- Kehitetään helposti saavutettavia ulkoilualueita; jalkakäytävät, pyörätiet, liikuntareitit, puistot ja pihat, joissa on levähdyspenkkejä ja hyvä opastus. - Hyödynnetään luonnon hyvinvointivaikutuksia; Kiikelin lähimetsä, kuntoreitit, laavut, hiihtoladut maissa ja meren jäällä - Edistetään arki- ja hyötyliikuntaa lähiympäristöissä. - Luontoretki- ja liikuntatapahtumien toteutus järjestö kumppanuuksien kautta.	- Liikkuminen ja ulkoilu lisääntyvät, toimintakyky säilyy pidempään. - Mieliala ja mielen hyvinvointi vahvistuvat luonnon ja sosiaalisen toiminnan kautta. - Yksinäisyys vähenee ja yhteisöllisyys lisääntyy ulkoilun yhteydessä.
Parannetaan esteettömyyttä ja turvallisuutta elinympäristössä	- Huolehditaan esteettömästä liikkumisesta mm apuvälineiden huomiointi jalkakäytävillä ja julkisissa tiloissa. - Varmistetaan turvallinen ympäristö; kulkuväylien auraus, liukkauden torjunta ja riittävä valaistus. - Kuullaan ikääntyneitä esteettömyys- ja turvallisuuskartoituksissa.	- Liikkumisen esteet vähenevät ja turvallisuuden tunne lisääntyy. - Tapaturmat ja kaatumiset vähenevät. - Ikääntyneet voivat liikkua itsenäisesti pidempään omassa asuinympäristössään.
Vahvistetaan ikääntyneiden osallisuutta elinympäristön kehittämisessä	- Tarjotaan mahdollisuuksia osallistua kaupunki- ja aluesuunnitteluun. - Kehitetään kohtaamispaikkatoimintaa ja kannustetaan naapurustoyhteistyöhön.	- Ikääntyneet kokevat tulevansa kuulluiksi ja voivat vaikuttaa omaan elinympäristöönsä. - Yhteisöllisyys ja hyvinvointi vahvistuvat. - Asuinalueiden viihtyisyys ja toimivuus paranevat.
Turvataan palvelujen ja liikkumisen saavutettavuus	- Huolehditaan, että arjen peruspalvelut (ruokakauppa, apteekki, terveyspalvelut) ovat saavutettavissa. - Kehitetään julkista liikennettä esteettömäksi ja ikääntyneiden tarpeita vastaavaksi. - Palvelulinjan hyödyntäminen	- Arjen sujuvuus ja omatoimisuus vahvistuvat. - Palvelujen saavutettavuus ehkäisee syrjäytymistä ja lisää turvallisuuden tunnetta. - Julkinen liikenne tukee itsenäistä liikkumista ja yhteisöllistä osallisuutta.

Helmikuun loppuun mennessä esitetään päätöksentekijöille kuntalaisten hyvinvoinnin tilannekatsaus perustuen viimeisimpiin mittaustuloksiin.

Ikäihmisten tietoja käsitellään asiakirjassa omana kokonaisuutena, jonka tietoja käytetään toimintojen/palvelujen kehittämisessä.

Seurantamittarit ja tietokannat

- Kotona asuvat 75 vuotta täyttäneet, % vastaavan ikäisestä väestöstä (ind. 1570)
- Yksinasuvat 75 vuotta täyttäneet, % vastaavan ikäisestä asuntoväestöstä (ind. 237)
- Täyttä kansaneläkettä saaneet 65 vuotta täyttäneet, % vastaavan ikäisestä väestöstä (ind. 313)
- Kaatumisiin ja putoamisiin liittyvät hoitojaksot 65 vuotta täyttäneillä / 10 000 vastaavan ikäistä (ind. 3959)
- Erityiskorvattaviin lääkkeisiin psykoosin vuoksi oikeutettuja 65 vuotta täyttäneitä, % vastaavan ikäisestä väestöstä (ind. 408)
- Hyvinvointikysely: paikallisesti mitattu hyvinvointitieto
- Liikunta- ja elämäntapaneuvonnan asiakasmäärä
- Avoimien kohtaamispaikkojen kävijämäärä
- Ikääntyneille suunnattujen tapahtumien määrä ja osallistujamäärät (kaupunki ja järjestöt)
- Liikuntatilojen käyttöaste: ikääntyneiden, vammaisten ja soveltavan liikunnan liikkumismahdollisuuksien saavutettavuus
- Harrastustoiminnan osallistujamäärät: liikunnan ja kulttuurin harrastuneisuus
- Teaviisari: kunnan terveyden edistämisen rakenteiden arviointi
- Hyte-kerroin: hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen vaikuttavuus
- Hyvinvointiprofiili: alueellinen koottu hyvinvointitieto
- Päihdekysely: päihteiden saatavuus, käyttö ja häiriökäytön kehitys

Terveyden ja toimintakyvyn edistäminen

Liikunnallisen ja muun aktiivisuuden tukeminen

Liikuntamahdollisuudet omaehtoiseen liikkumiseen, ohjatut liikuntaryhmät ikääntyneille ja soveltavaan liikuntaan sekä liikunta- ja elämäntapaneuvontaa.

Kivalo-opiston harrastusryhmät, kulttuuritarjonta ja kolmannen sektorin eli kansalaisten itse järjestämä yhteiskunnallinen toiminta.

Hyvä ravitsemus

Ikäihmisten ravitsemusneuvontaa löytyy verkosta:

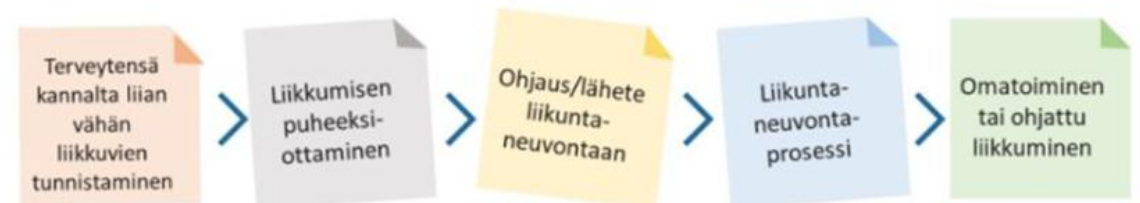
Ikäihmisten ravitsemusportaali

<https://www.ruokavirasto.fi/vireytta-seniorivuosiin/>

Ehkäisevä päihdetyö huomioidaan myös osana terveellisiä elämäntapoja ravinnon, unen ja liikunnan ohella.

Liikuntaneuvonnan palveluketju

Ikääntyneiden mielenhyvinvoinnin tukeminen ja vahvistaminen

1. **Terveiden elämäntapojen edistäminen;** terveellinen ruokavalio, riittävä uni.
2. **Ehkäisevä päihdetyö;** savuttomuus, alkoholin kohtuukäyttö ja asianmukainen lääkkeiden käyttö sekä rahapelaamisen rajat.
3. **Fyysisen aktiivisuuden ja liikunnan mahdollistaminen;** ikääntyneille soveltuvat liikuntaympäristöt ja -välineet. Esimerkiksi Kiikelin lähimetsä.
4. **Myönteisten ihmissuhteiden vahvistaminen;** positiiviset perhesuhteet ja vertaisryhmiin osallistuminen.
5. **Yhteisöllisen osallistumisen vahvistaminen;** vapaaehtoistoiminta ja harrastusryhmät.
6. **Oppimisen ja opiskelun mahdollisuudet;** elinikäinen oppiminen, digineuvonta, ja Kivalo-opiston kurssitarjonta ja ikäihmisten yliopisto.
7. **Luovan toiminnan mahdollisuudet,** Kivalo-opiston kurssit, kulttuuri esimerkiksi museot, teatteri, kirjasto sekä kolmannen sektorin toteuttama toiminta ja kerhot.
8. **Turvallisen ja riippumattoman elämän mahdollistaminen,** esimerkiksi tekniset sovellukset kotiin, kotipalvelut ja -hoito sekä edulliset asumiskustannukset.
9. **Vahvistetaan digilaitteiden ja sähköisten palveluiden osaamista ikäihmisille.**

Sosiaalinen osallisuus

Tunnistetaan ja hyödynnetään luontaiset kohtaamispaikat ja -palvelut, missä ikäihmiset liikkuvat. Tällaisia ovat kirjasto, liikuntapaikat, tapahtumat, kohtaamispaikat sekä kolmannen sektorin järjestämän toiminta.

- **Kemissä seurakunta ja kolmas sektori** järjestää ja tarjoaa runsaasti ikäihmisille suunnattua toimintaa.
- **Kaupunki tukee** kumppanuusavustuksin ja maksuttomin tilavuoroin kemiläisiä järjestöjä.
- **Harrastusmahdollisuudet**, erilaiset kerhot ja yhteisölliset tapahtumat kuten seniori-, harraste- ja järjestömessut sekä kulttuuritapahtumat tarjoavat sosiaalisia kontakteja ikääntyville.
- **Lisää yhteisöllisyyttä! Vähemmän yksinäisyyttä!** Kulttuurikeskuksessa sijaitsee Kohtaamotila, joka on kaikille avoimena kohtaamispaikkana. Kohtaamossa toimii mm Kemikammari, jonka toiminta tavoittaa myös ikäihmiset.
- **Sähköiset verkkopalvelut** Suomi.fi, Laphan palvelutarjotin Hyvinvointia arkeesi ja Lähellä.fi tuovat palvelut ikäihmisille.

Elinympäristön tukeminen

- **Helposti saavutettavat** ulkoilumahdollisuudet, kuten puistot, pihat, kävelyreitit penkkeineen. Luonnon läheisyys tukee mielialaa, toimintakykyä ja terveyttä. Yleisesti liikuskulun edistäminen.
- **Esteettömyys**; kynnyksettömät sisäänkäynnit, leveät oviaukot, liikkumisen apuvälineiden huomioiminen.
- Turvallisuus: kulkuväylien avaruus, liukkauden torjunta, riittävä valaistus.
- **Osallisuus**; kaupunkisuunnitteluun, kohtaamispaikat ja naapurustoyhteistyö
- **Ikäihmisten asumista** lähellä olevat ja saavutettavat palvelut: ruokakauppa, apteekki, terveyspalvelut. Mahdollisuus kotiin tuotaviin palveluihin (ateriapalvelu, kotihoito).
- **Julkisen liikenteen** saavutettavuus ja esteettömyys.

Kuntien rooli ja tehtävät ikääntyneiden asumisessa

Kunnat päättävät maankäytöstä ja kaavoituksesta

- Asuntorakentamisen sijaintiin ja tyyppiin
- Palveluverkon ja liikenneyhteyksien sijoittumiseen
- Asuinympäristöjen esteettömyyteen ja saavutettavuuteen

Vuodesta 2023 alkaen suunnitelmaan on sisällytettävä myös:

- **Ikääntyneiden asumistarpeiden ennakointi**
- Asumisen kehittäminen näitä tarpeita vastaavaksi

Hyvinvointikertomus (Terveystenhuoltolaki 1326/2010):

- Asuinympäristö, esteettömyys, joukkoliikenne, turvallisuus
- **Ikääntyneiden asumisen strateginen suunnittelu ja ennakointi**

Kunnat voivat vaikuttaa ikääntyneiden asumiseen omistamiensa vuokraloyhtiöiden kautta:

- Omistajaohjauksella voidaan ohjata uudis- ja korjausrakentamista
- Vuokraloyhtiöt ovat keskeisiä erityisesti pienituloisten ikääntyneiden asumisessa
- ARA-asunnot ovat usein kuntien omistuksessa

Kunta voi kehittää kuulemismenetelmiä kaavoituksen yhteydessä:

- Vanhusjärjestöjen ja vaikuttajatoimielinten kuuleminen
- Asukaskyselyt
- Kunta voi jakaa tietoa korjausavustuksista
- Lisätä resursseja rakennusvalvontaan korjausrakentamisen tueksi

Varautuminen häiriö- ja kriisitilanteisiin

- Ikääntyneet voivat olla erityisen haavoittuvassa asemassa erilaisissa kriisitilanteissa.
- Häiriö- ja kriisitilanteisiin varautumisen oppaaseen on koottu ohjeita, miten ikääntyneet voivat varautua poikkeustilanteisiin, kuten sähkökatkoksiin tai sairastumisiin. Häiriö- ja kriisitilanteisiin varautumisen opas löytyy verkosta.
- <https://www.kemi.fi/asuminen-ja-ymparisto/asuminen/varautuminen/>
- <https://www.suomi.fi/oppaat/varautuminen> (Suomi.fi)

Varautumistarvikkeet

70

Mitä tarvikkeita kotoa tulisi löytyä häiriötilanteita varten?

Pärjääminen häiriötilanteissa on helpompaa, kun kotoa löytyy siihen tarvikkeita. Tarkista listan avulla, onko sinulla jo kaikki tarvittava!

Kotivaraan kuuluu:

- ☐ Vesiastiat (puhtaat ja kannelliset)
- ☐ Pullovettä (vähintään 5 litraa/henkilö)
- ☐ Helposti valmistettavaa ja kaikille perheenjäsenille sopivaa ruokaa
- ☐ Ruokaa ja vettä lemmikkieläimille
- ☐ Paristoilla toimiva radio
- ☐ Paristoilla toimiva taskulamppu
- ☐ Paristoja
- ☐ Ladattu varavirtalähde esimerkiksi puhelinta varten
- ☐ Retkikeitin, polttoainetta ja tulitikut
- ☐ Vähän käteistä rahaa
- ☐ Välttämättömät lääkkeet
- ☐ Joditabletteja
- ☐ Muovipusseja ja vessapaperia
- ☐ Hygieniatarvikkeet (esimerkiksi kosteuspyyhkeitä ja käsidesiä)
- ☐ Ensiaputarvikkeet
- ☐ Polttopuita, jos on takka tai puu-uuni
- ☐ Palovaroitin
- ☐ Käsisammutin/sammutuspeite
- ☐ Ilmastointiteippi

VAIKUTUSMAHDOLLISUUDET

- Seniorimessut 9.10.2025
- Vanhus- ja vammaisneuvosto 6.11.2025
- Hyvinvointityöryhmä 7.11.2025
- Kysely kuntalaisille ja toimijoille hyvinvointisuunnitelman 2026-2029 valmistelutyön tueksi 24.10.-9.11.2025

Ehkäisevän päihdetyön suunnitelma 2026-2029

Sisältö

1. Ehkäisevän päihdetyön tausta ja tavoitteet
2. Kemin päihde- ja riippuvuustilanne
3. Moniammatillinen ja suunnitelmallinen yhteistyö
4. Ehkäisevän päihdetyön painopisteet
5. Tuki ja neuvonta päihde- ja riippuvuusasioissa
6. Ehkäisevän päihdetyön vuosikello

ALKOHOLIHAITAT

NIKOTIINIHAITAT

HUUMAUS-
AINEHAITAT

RAHA- JA
DIGIPELIHAITAT

- **Kemin kaupungin tehtävänä on** edistää kuntalaisten hyvinvointia ja terveyttä sekä turvata turvalliset ja päihteettömät toimintaympäristöt kaikissa palveluissa. Ehkäisevä päihdetyö on lakisääteinen osa kunnan hyvinvointityötä (Laki ehkäisevästä päihdetyöstä 523/2015).
- **Tavoitteena on ehkäistä** alkoholin, huumeiden, tupakka- ja nikotiinituotteiden sekä rahapelaamisen ja muiden arjen riippuvuuksien (esim. digikäyttäytyminen) aiheuttamia haittoja, vahvistaa hyvinvointia ja turvallisuutta sekä lisätä ymmärrystä päihteiden ja riippuvuuksien vaikutuksista ja ehkäisyn keinoista.
- **Vuosikello ohjaa** ehkäisevän päihdetyön suunnittelua ja toteutusta, varmistaen toiminnan jatkuvuuden ja suunnitelmallisuuden. Ehkäisevä päihdetyö on osa Kemin kaupungin hyvinvointisuunnitelmaa.
- **Työn koordinoinnista vastaa hyvinvointityöryhmä**, ja käytännön suunnittelusta huolehtii nimetty ehkäisevän päihdetyön ydintyöryhmä. Ydintyöryhmä tarkastelee ajankohtaisia ilmiöitä ja pohtii yhdessä, miten ehkäisevää työtä voidaan kehittää ja juurruttaa osaksi kunnan arkea.

Kunta

- huolehtii ehkäisevän päihdetyön organisoinnista alueellaan ja
- nimeää ehkäisevän päihdetyön tehtävistä vastaavan toimielimen.

Hyvinvointialue

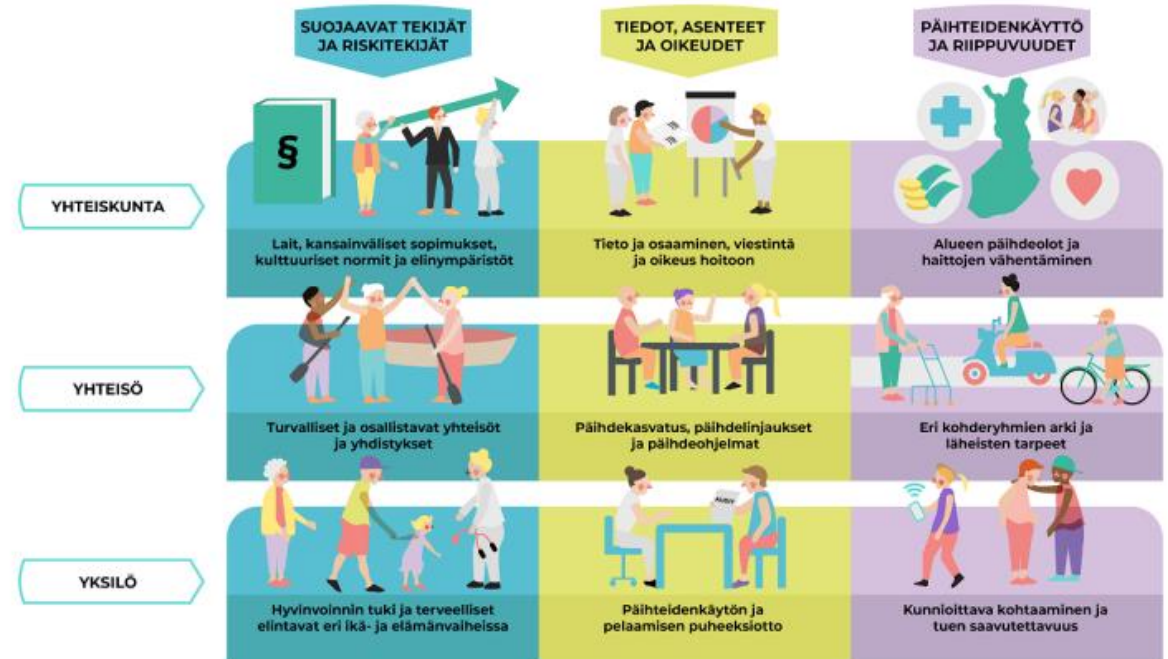
- tukee alueensa kuntia ehkäisevän päihdetyön toteuttamisessa ja kehittämisessä ja
- huolehtii ehkäisevän päihdetyön tehtävistä sosiaali- ja terveydenhuollon palveluissa.

YHDYSPINNAT

Ehkäisevän päihdetyön suunnitelmat ja muut hyvinvoinnin ja terveyden edistämistä ohjaavat asiakirjat

Ehkäisevän päihdetyön yhdyshenkilöt ja hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen koordinaattorit

Monialaiset työryhmät

Ehkäisevän päihdetyön toteutustasot ja vaikuttamiskohteet kunnissa ja hyvinvointialueilla. Mukailtu ehkäisevän päihdetyön laatukriteerien (Stakes, 2006 / THL, 2013) kuviosta. EHYT ry 2022.

Päihteet ja riippuvuudet nuorten arjessa

- **Kemissä nuorten päihdekokeilut** alkavat usein varhain, ja osa nuorista käyttää nikotiinituotteita säännöllisesti. Erityisesti nikotiinipussien ja sähkösavukkeiden käyttö on lisääntynyt, ja tyttöjen osalta kasvu on ollut viime vuosina huomattavaa. Ilmiö näkyy arjessa huolena tuotteiden helpon saatavuuden ja käytön normalisoitumisen osalta.
- **Rahapelaamiseen liittyvät** riskit ovat myös nousseet esiin. Ikärajojen kiertäminen – esimerkiksi maksukorttien tai pelitunnusten antaminen alaikäisille herättää huolta.
- **Energiajuomien runsas käyttö** liittyy usein vireystilan ja unen haasteisiin sekä laajempaan hyvinvoinnin ongelmaan. Käyttö näkyy koulutyössä väsymyksenä, levottomuutena ja keskittymisen vaikeutumisena.
- **Nuorten mielenterveyden** haasteet, kuten ahdistuneisuus ja uupumus, kytkeytyvät monin tavoin päihteiden käyttöön ja arjen kuormittumiseen. Nämä ilmiöt näkyvät opiskeluhuollon kasvaneena kuormituksena, lisääntyneinä tukitarpeina ja poissaoloina.
- **Digitaalisen pelaamisen ja ruutuajan hallinnan haasteet** ovat osa nuorten arkea. Ne heijastuvat uneen, keskittymiseen ja arjen rytmiin sekä lisäävät vanhempien huolta nuorten jaksamisesta ja hyvinvoinnista.

Päihteet ja riippuvuudet työikäisillä ja ikääntyneillä

- **Kemissä työikäisten päihteiden käyttö** näkyy erityisesti sosiaali- ja terveyspalveluissa lisääntyneenä tuen ja hoidon tarpeena. Käyttö liittyy usein arjen kuormittumiseen, mielenterveyden haasteisiin ja taloudellisiin vaikeuksiin. Ilmiö vastaa valtakunnallista kehitystä, jossa työikäisten päihdehaitat kuormittavat palveluita ja kytkeytyvät monialaisiin hyvinvoinnin ongelmiin.
- **Ikääntyneiden päihteiden käyttö** on noussut esiin erityisesti kotihoidossa ja terveyspalveluissa. Käyttö liittyy usein yksinäisyyteen ja toimintakyvyn heikkenemiseen. Alkoholin käyttö lisää tapaturmariskiä ja voi heikentää lääkityksen turvallisuutta. Valtakunnallisten havaintojen mukaan ikääntyneiden alkoholin käyttö on yleistynyt ja aiheuttaa kasvavia hoidon ja turvallisuuden haasteita myös kunnissa.
- **Rahapelaaminen** on noussut huolenaiheeksi sekä työikäisillä että ikääntyneillä. Se liittyy usein mielenterveyden haasteisiin, taloudelliseen kuormitukseen ja yksinäisyyteen, ja näkyy sosiaali- ja terveyspalveluissa lisääntyneenä ohjauksen ja tuen tarpeena. Valtakunnallisesti ongelmapelaaminen on vähentynyt, mutta riskipelaaminen on edelleen yleistä erityisesti keski-ikäisillä ja ikääntyneillä.
- **Jätevesitutkimukset** Kemin osalta vahvistavat, että alueella esiintyy päihteiden käyttöä. Tulokset täydentävät muuta seurantatietoa ja auttavat hahmottamaan ilmiön laajuutta paikallisesti.

Lähteet: Paikalliset havainnot sosiaali- ja terveyspalveluista, THL:n tilastot ja valtakunnalliset selvitykset päihteiden käytöstä ja rahapelaamisesta sekä Kemin jätevesitutkimukset

- **Kemissä ehkäisevää päihdetyötä tehdään laaja-alaisesti ja suunnitelmallisesti.** Työtä tukevat vahvat verkostot ja monialainen yhteistyö, jotka mahdollistavat ajankohtaisiin ilmiöihin reagoimisen eri ympäristöissä. Ehkäisevää päihdetyötä tekee jokainen työntekijä osana omaa perustehtäväänsä – kohtaamalla, tukemalla ja viestimällä hyvinvoinnista arjessa.
 - **Huolesta hyvinvointiin** -verkosto kokoaa yhteen varhaiskasvatuksen, koulujen, nuorisotyön, sovittelun, poliisin ja hyvinvointialueen palvelut, sekä kolmannen sektorin toimijat. Verkoston kautta tunnistetaan ja käsitellään ajankohtaisia huolia, kuten nuorten ilkivalta, huolta herättävä käyttäytyminen, päihteiden käyttö, nikotiinituotteet ja huumausaineiden leviäminen.
 - **Lounaisen alueen inforyhmä** seuraa alueellisia ilmiöitä ja tuottaa ajankohtaista tietoa päihteisiin liittyvistä teemoista. Inforyhmän koordinoimat seudulliset päihdekyselyt tarjoavat kunnille ajantasaista tietoa, jota hyödynnetään suunnittelussa ja toimenpiteiden kohdentamisessa.
 - **Ankkurityö, Ohjaamo, koulunuorisotyö, järjestöyhteistyö ja NOKKO-malli** (matalan kynnyksen moniammatillinen yhteistyömalli, joka on kehitetty Lapin alueella tukemaan nikotiinituotteita, kuten sähkösavukkeita tai nikotiinipusseja, käyttäviä nuoria lopettamisessa.) vahvistavat varhaista tukea ja puheeksiottoa eri toimintaympäristöissä. Työtä tehdään kouluissa, oppilashuollossa, nuorisotyössä ja vapaa-ajalla, ja se perustuu nuorten arjen kohtaamisiin.
- **Kemin kaupungin tavoitteena** on edistää turvallista, terveellistä ja päihteetöntä arkea kaikissa ikäryhmissä. Päihteettömyyden periaate näkyy kaupungin palveluissa, tapahtumissa ja yhteisöllisessä toiminnassa. Päihteisiin ja riippuvuuksiin liittyviin haittoihin puututaan varhain ja rakentavasti yhteistyössä eri toimijoiden kanssa. Tämä kokonaisuus muodostaa perustan Kemin ehkäisevän päihdetyön vaikuttavuudelle ja mahdollistaa sen, että työ on ajankohtaista, kohdennettua ja osallisuutta vahvistavaa.

**Tietoa,
ymmärrystä ja
hyvinvointia
tukeva viestintä**

**Kohtaaminen
ja puheeksiotto**

**Yhteisöllinen ja
arkea vahvistava
tuki**

Painopiste	Tavoitteet	Toimenpiteet	Vaikuttavuus/tavoitetila
Tietoa, ymmärrystä ja hyvinvointia tukeva viestintä	Lapset, nuoret ja huoltajat saavat ikätasoista tietoa päihteistä, nikotiinituotteista sekä rahapelaamiseen ja digitaaliseen mediaan liittyvistä riskeistä.	- Hyödynnetään varhaiskasvatuksen, koulujen, nuorisotyön ja vapaa-ajan ympäristöjä sekä vanhempainiltoja tiedon ja keskustelun paikkoina. - Viestitään hyvinvointia tukevista toimintatavoista Wilman, Daisyn ja kaupungin kanavien kautta. - Tarjotaan nuorille selkeää ja ikätasoista tietoa päihteistä, nikotiinituotteista, somen ja pelaamisen vaikutuksista sekä siitä, mistä saa apua ja tukea.	Lapset ja nuoret tunnistavat päihteisiin ja riippuvuuksiin liittyviä riskejä ja tietävät, mistä saa apua. Huoltajien tietoisuus ja osallisuus vahvistuvat.
Kohtaaminen ja puheeksiotto	Arjen kohtaamisissa huomataan ja otetaan huoli puheeksi ajoissa. Tarjotaan matalan kynnyksen jutteluapua arjen ympäristöissä	- Vahvistetaan koulujen, varhaiskasvatuksen ja nuorisotyön käytäntöjä, joissa puheeksiotto on luonteva osa arkea. - Tuetaan nuoria tilanteissa, joissa oma tai läheisen päihteiden käyttö herättää huolta. - Hyödynnetään Lapset puheeksi -toimintaa, opiskeluhuollon rakenteita, NOKKO- ja Ankkurimallia sekä koulunuorisotyötä. - Hyödynnetään <u>Ota puheeksi -kortteja</u> puheeksioton tukena.	Huoliin puututaan entistä varhaisemmassa vaiheessa. Lapset, nuoret ja perheet kokevat tulevansa kuulluiksi ja tuetuiksi.
Yhteisöllinen ja arkea vahvistava tuki	Lapsille, nuorille ja perheille tarjotaan mahdollisuuksia osallisuuteen, tukeen ja mielekkääseen arkeen.	- Lisätään harrastusmahdollisuudet, osallisuus ja arjen tukea vahvistava toiminta sekä yhteisölliset ympäristöt näkyviksi kaupungin ja verkostojen viestinnässä. - Hyödynnetään verkostoja, kuten yhteisövaikuttavuuden mallia ja järjestöyhteistyötä, yhteisöllisyyden ja hyvinvoinnin edistämisessä.	Tuki tavoittaa ajoissa, perhe saa oikean avun oikeaan aikaan, osallisuus vahvistuu ja arjen hyvinvointi kasvaa. Vanhemmat saavat tukea kasvatustyöhön.

Painopiste	Tavoitteet	Toimenpiteet	Vaikuttavuus/tavoitetila
Tietoa, ymmärrystä ja hyvinvointia tukeva viestintä	Työikäiset saavat selkeää tietoa päihteiden, nikotiinituotteiden ja riippuvuuksien – kuten rahapelaamisen – vaikutuksista arkeen, työkykyyn ja hyvinvointiin.	- Lisätään päihteettömyyttä ja hyvinvointia tukevaa viestintää kaupungin kanavissa. - Tarjotaan selkeää ja ymmärrettävää tietoa alkoholin, lääkkeiden ja päihteiden yhteisvaikutuksista sekä niiden vaikutuksista arjen toimintakykyyn. - Tuodaan esiin tuen ja neuvonnan mahdollisuuksia, esim. työterveyden ja aktiivisen tuen mallin kautta.	Työikäiset tunnistavat riskit, tekevät vastuullisia valintoja ja hakevat apua varhain.
Kohtaaminen ja puheeksiotto	Työikäiset kokevat, että arjen huolista voidaan puhua avoimesti ja luottamuksellisesti.	- Edistetään työ- ja vapaa-ajan yhteisöissä kulttuuria, jossa päihteisiin ja riippuvuuksiin liittyvät huolet voidaan ottaa esiin. - Tuetaan työikäisiä tilanteissa, joissa läheisen päihteiden käyttö herättää huolta. - Hyödynnetään työterveyden, esihenkilöiden ja yhteisöjen varhaisen tuen rakenteita. - Hyödynnetään Ota puheeksi -kortteja työyhteisöissä ja palveluissa varhaisen tuen keskustelujen tukena.	Huoliin puututaan varhain. Työ- ja toimintakyky vahvistuvat, ja yhteisöissä syntyy välittävä ilmapiiri.
Yhteisöllinen ja arkea vahvistava tuki	Työikäiset löytävät helposti tukea ja yhteisöllistä toimintaa, joka vahvistaa hyvinvointia ja jaksamista arjessa.	- Vahvistetaan arjen yhteisöllisyyttä lisäämällä mahdollisuuksia osallistua matalan kynnyksen toimintaan ja yhteiseen tekemiseen. - Hyödynnetään paikallisia verkostoja, kuten Kemi Kammaria ja järjestöyhteistyötä, yhteisöllisen tuen ja toiminnan edistämisessä.	Yhteisöllisyys ja osallisuus vahvistuvat. Arjen voimavarat kasvavat ja päihteisiin sekä riippuvuuksiin liittyvät riskit vähenevät.

Painopiste	Tavoitteet	Toimenpiteet	Vaikuttavuus/tavoitetila
Tietoa, ymmärrystä ja hyvinvointia tukeva viestintä	Ikäihmiset ja heidän läheisensä tunnistavat päihteiden, lääkkeiden, nikotiinituotteiden ja riippuvuuksien riskit arjessa.	- Tuodaan tietoa esille selkeästi eri viestintäkanavissa ja yhteisötoiminnassa. - Tarjotaan ikäihmisille selkeää tietoa alkoholin, lääkkeiden ja päihteiden yhteisvaikutuksista sekä niiden terveysriskeistä. - Hyödynnetään järjestöjä, kaupungin verkostoja ja vapaaehtoistoimintaa tiedon välittämisessä.	Ikäihmiset tunnistavat riskit ja hakevat tukea ajoissa. Arjen turvallisuus ja toimintakyky vahvistuvat.
Kohtaaminen ja puheeksiotto	Ikäihmiset kokevat, että heitä kuunnellaan ja heidän huoliaan otetaan vastaan arvostavasti.	- Vahvistetaan yhteisöllisiä kohtaamisia - Edistetään toimintatapoja, joissa huoli voidaan ottaa esiin turvallisesti ja kunnioittavasti. - Tuetaan läheisiä tilanteissa, joissa ikäihmisten päihteiden käyttö herättää huolta. - Hyödynnetään <u>Ota puheeksi</u> -kortteja ikäihmisten palveluissa ja yhteisötoiminnassa huolen puheeksi ottamisen helpottamiseksi.	Puheeksiotto lisääntyy ja apu tavoittaa varhain. Yhteisöllisyys ja turvallisuuden tunne vahvistuvat.
Yhteisöllinen ja arkea vahvistava tuki	Ikäihmisille tarjotaan mahdollisuuksia osallistua, saada vertaistukea ja löytää mielekästä tekemistä arkeen.	- Tehdään osallistumisen ja yhteisöllisen toiminnan mahdollisuudet näkyviksi kaupungin ja yhteistyöverkostojen viestinnässä. - Vahvistetaan arjen yhteisöjen ja toimintaympäristöjen roolia ikäihmisten hyvinvoinnin edistäjinä.	Ikäihmiset pysyvät aktiivisina ja kokevat arjessaan osallisuutta, yhteisöllisyyttä ja turvallisuutta.

Painopiste	Seurantamittarit	Tietolähteet / tietokannat
Tietoa, ymmärrystä ja hyvinvointia tukeva viestintä	- Asukkaiden tietoisuus päihteisiin ja riippuvuuksiin liittyvistä riskeistä. - Hyvinvointia ja terveitä valintoja tukevan viestinnän näkyvyys arjessa. - Viestinnän tavoittavuus eri ikäryhmissä.	- Kouluterveyskysely, nuorten päihdemittari (Adsume) ja muut hyvinvointikyselyt. - Wilma- ja Daisy-viestintä sekä vanhempainiltojen ja kouluyhteistyön palaute. - Kaupungin ja yhteistyöverkostojen viestinnän seuranta. - Hyvinvointityön vuosittainen raportointi ja vuosikellon mukainen seuranta.
Kohtaaminen ja puheeksiotto	- Huolten puheeksioton toteutuminen arjen ympäristöissä. - Henkilöstön ja verkostojen valmius varhaiseen tunnistamiseen ja tukeen. - Henkilöstön tietoisuus omasta roolistaan ehkäisevän päihdetyön toteuttajana. - Asukkaiden kokemus kuulluksi tulemisesta ja tuen saatavuudesta.	- Opiskeluhuollon ja työterveyden palaute. - Verkostojen palaute ja yhteistyön arviointi (esim. yhteisövaikuttavuus, opiskeluhoolto, Ankkuri). - Hyvinvointityön raportointi
Yhteisöllinen ja arkea vahvistava tuki	- Hyvinvointia tukevan toiminnan ja tiedon saavutettavuus eri kanavissa. - Päihteettömyyttä ja osallisuutta edistävien toimintojen ja ympäristöjen näkyvyys. - Asukkaiden kokemus osallisuudesta, yhteisöllisyydestä ja arjen tuesta.	- Kouluterveyskysely, asukaspalautteet ja hyvinvointikyselyt. - Poliisin ja hyvinvointialueen tilastot sekä yhteistyöverkostojen seuranta. - Hyvinvointityön raportointi ja arviointi.

KEMI 5. Tuki ja neuvonta päihde- ja riippuvuusasioissa

Paikalliset toimijat ja palvelut

- Päihde- ja riippuvuuspalvelujen neuvonta (Lapin hyvinvointialue) ohjausta ja neuvontaa päihteisiin ja riippuvuuksiin liittyvissä asioissa
- MIELI Kriisikeskus Meri-Lappi– keskusteluapua, kriisitukea ja ryhmätoimintaa
- Nuorisotyö - arjen kohtaamisia, tukea ja mielekästä toimintaa vapaa-aikaan
- Walk in terapia– keskusteluapua nuorille ilman ajanvarausta
- AA-ryhmät Kemissä – vertaistukea päihteettömään elämään

Valtakunnalliset palvelut ja neuvontakanavat

- Päihdelinkki – tietoa ja tukea päihteisiin ja riippuvuuksiin liittyvissä asioissa
- Peluuri – apua rahapelaamiseen ja läheisille
- Mieli ry kriisipuhelin – keskusteluapua ympäri vuorokauden
- Ehyt ry / Nuortenlinkki – tietoa ja tukea nuorille
- Sekasin-chat – keskusteluapua nuorille verkossa
- <https://irtihuumeista.fi/> - tietoa ja tukea huumeista irrottautumiseen
- <https://ehyt.fi/paihde-peli-info/paihdeneuvonta/> - jos oma tai läheisen päihteiden käyttö mietityttää
- <https://www.mll.fi/vanhemmille/toiminta-lapsiperheille/vanhempainpuhelin/> - Vanhempainpuhelin ja chat

Kemin alueella päihde- ja riippuvuusasioissa tukea saa sekä Lapin hyvinvointialueen palveluista että valtakunnallisista tukikanavista.

Tukea on saatavilla myös nimettömästi ja digitaalisesti.

Näkyvyys, mainonta

Kaupungin somekanavat, infonäytöt

Pidä juhlakausi juhlavana -kampanja

Aikuisille suunnattu viestintä maltillisuudesta

Yhdessä enemmän – yhteistyö näkyväksi

A-kilta, Pihla, AA-kerhot oppilaskunnat, koulunuorisotyöntekijät, nuva, Pointti, Ohjaamo, Meriva, Kemikammari

Teemoitettu kuntalaisinfo, näkyvyyttä Kulttuurikeskuksella

Puhutaan huumeista

Infoa, kohtaamisia ja materiaaleja huumeisiin liittyen, huumeisiin kuolleiden muistotilaisuus

Liikenneturvallisuusviikko vk 37

Jos otat et aja – Muistutus kaikille autoilijoille

Savuton Suomi -päivä 26.8.

Viesti perheille ja aikuisille - esimerkin merkitys

Terassilta töihin -kampanja

Mietityttääkö lomajuominen?

Otto-Mitta – Mittaa miten juot

Sekasin-chat, Nuortenlinkki, normaali.fi (nuorille) enjaksa.fi (aikuisille), päihdetukipalvelut
Kaupungin verkkosivut ja some: ajankohtaista tietoa, tukea ja yhteystietoja

Ota puheeksi -kortit – puheeksioton tukena

EHYT- ja Pakka-kampanjat

päihdehaittojen ehkäisyssä

Päihdetilannekysely

alkoholi, tupakka, rahapelit, hyvinvointi ja vapaa-aika

Jätä vapettaminen väliin

Ystävänpäivä – huolehdi kaverista

Mitä teet, jos kaveripiirissäsi päihteet herättävät huolta?

Tunnista alkoholin vaaranmerkit

Ehyt kaverituki päihdehuolissa

Rahapelaaminen puheeksi

Tietoisku peliriippuvuudesta

Kansainvälinen tupakaton päivä 31.5.

Vapautta valita – ilman painetta

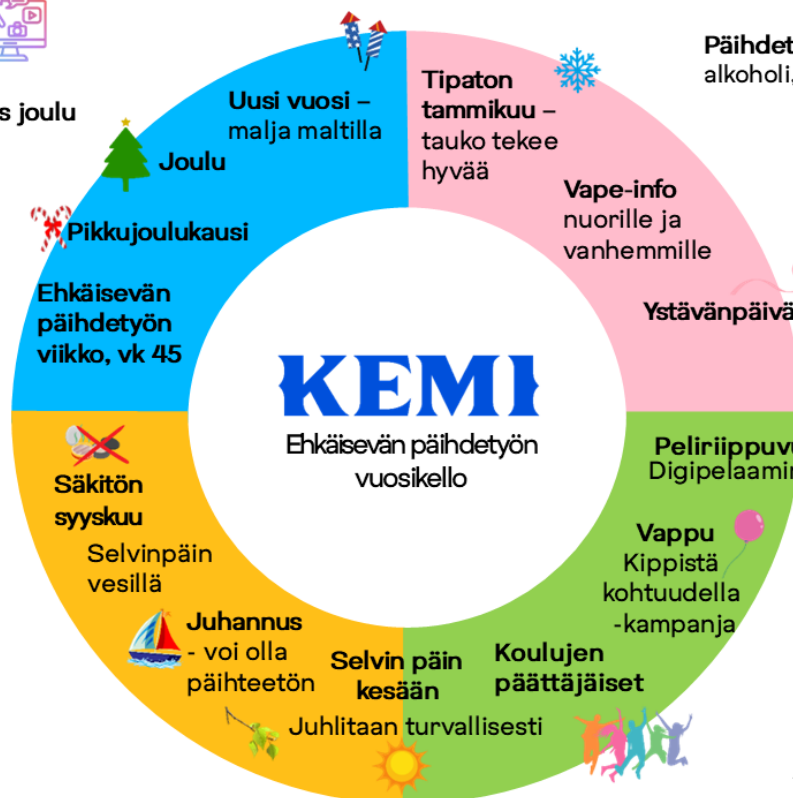
Info

Huoltajille ja nuorille (Wilma + some)
- juhlintakulttuuri, päihteetön vaihtoehto

Hakematta
Paras -kampanja

VÄLITETÄÄNKÖ TEILLÄ?

Ethän välitä alkoholia
alaikäiselle!

Jalkautuminen – aikuinen mukana siellä missä nuoretkin

Yhteistyössä: nuorisotyö, poliisi, huoltajat, järjestöt
– ollaan läsnä, nähdään ja tuetaan

Pidetään yhdessä huolta nuorista kesällä

Vanhemmille suunnattu Wilma-viestintä, someviestintä, poliisin ja nuorisotyön yhteinen tiedotus

VAIKUTUSMAHDOLLISUUDET

- Nuorisovaltuusto 23.10.2025
- Vanhus- ja vammaisneuvosto 6.11.2025
- Kysely kuntalaisille ja toimijoille hyvinvointisuunnitelman 2026-2029 valmistelutyön tueksi 24.10.-9.11.2025